National Library
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A ON4

No. 5629
JAN 21 1977
NEWSPAPER SECTION

B103/A/20/c

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE 25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 2 (2349) XXVI aastakäik | Teisipäeval, 11. jaanuaril 1977 — Tuesday, January 11, 1977 | Üksiknumbri hind 35 senti

Gouzenko afäär oli Ottawas suureks shokiks

Tolleaegne peaminister King katsus venelaste spionaazhi lugu avalikkuse eest varjata

OTTAWA — Kanada endise peaministri Macenzie King'i päevikud 1946. aastast tehti nüüd avalikuks ning nagu 1951. aastal surnud peaministri väljendustest selgub, pidas ta N. Liidu suure spionaazhiafääri paljastamist Kanadas üleloomulike jõudude teeneks. Macenzie King tegeles teatavasti väga palju spiritismiga, hauataguse eluga ja üliloomulike jõududega ning sidus sellega ka n. n. Gouzenko spionaazhiafääri.

Päevikust selgub kuivõrd naiivsed olid kanadalased ja samuti teised lääneriigid venelaste suhtes, kelledega koos nad Teises maailmasõjas Saksamaa vastu võitlesid. Kui N. Liidu Ottawa saatkonna shifriametnik Gouzenko saatkonnast põgenes ja Royal Canadian Mounted Police'iga kontakti võttis,

siis pidasid politseivõimud Gouzenkot lihtsalt tülikaks meheks, kes võib rikkuda Kanada ja N. Liidu vahelisi vahekordi.

Kui Gouzenko läks Kanada kohtuministeeriumi, siis ei tahetud temast midagi teada ning üks ametnik tegi korralduse majast lahkumiseks.

Peaminister King hakkas Gouzenko seletusi tõsiselt võtma alles siis kui talle mainiti, et N. Liidu Ottawa saatkonna ametnikud on Gouzenko korterisse sisse tunginud ja selle läbi otsinud.

Samuti saadi tõendusmaterjali purjus peaga kaklemise pärast Torontos arreteeritud N. Liidu sõjaväeliselt atasheelt,

kelle juurest leiti dokumente, mis kinnitasid, et saatkond oli rahalist tasu maksnud spioonidele, keda Gouzenko oli indentifitseerinud.

Gouzenko paljastused olid suureks shokiks Kanadale, Ühendriikidele ja Inglismaale, eriti aga peaminister Kingile, kes respekteeris Stalinit. Sellest tulenevalt oli King ka spionaazhiafääri kohta esimese informatsiooni andmisel väga tagasihoidlik mainides, et ta usaldab Stalinit ja vene rahvast.

Ta pidas vajalikuks lisada, et see afäär ei riku mõlema maa vahelisi suhteid vaid liidab neid veelgi tugevamalt kokku.

Kingil ja tema lähemal nõuandjal välisministri abil Norman Robertsonil õnnestus kogu lugu viie kuu kestel avalikkuse eest varjata ning selle tõi avalikkuse ette Ühendriikide ajakirjanik Drew Pearson.

Toronto Eesti Baptisti koguduse noortekoor Aime Hanslepa juhatusel esitamas jõululaule, klaveril saadab Reet Luup.
Foto: Ilme Lillevars

Tartu College tahab pääseda üüriseaduse alt

Probleemid tubade suvise väljaüürimisega mitteüliõpilastele

Toronto ajaleht „Globe and Mail" avaldas hiljuti pikema kirjutise Tartu College'i kohta, mainides, et Tortu College mänedzher Ervin Mägi kavatseb taotleda Tartu College'ile erand-staatust Landlord and Tenant Act'i eeskirjadest pääsemiseks. E. Mägi kinnitas „Vaba Eestlasele", et Tartu taotleb õieti võimudelt kinnitust, et ta ei kuulu teiste üliõpilasmajade eeskujul Landlord and Tenant Act'i eeskirjade alla.

Tartu College'i juriidiline staatus kerkis päevakorrale seoses George Dowse nimelise üüririlisega, kes asus Tartu College'isse elama möödunud mais, kuid keeldus sügisel üliõpilaste tulekul lahkumast,

mainides, et temale ei ole Landlord and Tenant Act'i alusel ette teatatud korteri ülesütlemisest, talle ei maksetud intressi üürihinna eest ning tema ruum olevat ebaseaduslikult lukustatud.

Ta esitas oma kaebused kohtusse, kus küsimus pidi tulema arutusele möödunud esmaspäeval. E. Mägi mainib, et kui Tartu College mõistetakse süüdi, siis kaebab ta edasi, taotledes Tartu College'i eraldamist Landlord and Tenant Acti eeskirjadest. E. Mägi arvates on Tartu College'il Landlord and Tenant Acti alusel raske ruume suvel välja üürida, kuna seadus nõuab üürilistele 60 päevast ülesütlemist.

Kui mõni suvine üüriline tuleb näiteks Tartu College'isse elama 1. augustil, siis on temalt võimatu üliõpilaste saabumisel sügisel korterit ära võtta kuna seadus nõuab 60 päevast etteütlemise aega.

Seoses George Dowse vahejuhtumiga on kerkinud päevakorrale ka üliõpilaselamute suvine väljaüürimine isikutele, kes ei ole üliõpilased. Tartu College ehitati valitsuse Central Mortgage and Housing Corp. laenuga, mille tingimustes mainitakse, et Tartu College ei tohi eluruume välja üürida isikutele, kes ei ole registreeritud ning ei käi ülikoolis, kolledzhis või koolis. E. Mägi mainib, et Tartu College'ile, Neill-Wycik College'ile ning teistele sellelaadilistele institutsioonidele

on antud Central Mortgage and Housing Corp.-i poolt vaikne nõusolek suvehotellina töötamiseks ja tubade mitteüliõpilastele välja üürimiseks,

kuna vastasel korral peab Tartu oma sissetulekute ja väljaminekute tasakaalustamiseks tunduvalt tõstma talvel üliõpilastele väljaüüritavate tubade hinda. Tartu College on seni selle põhimõtte alusel töötanud ja suvised üürilised on lahkunud 1. septembril üliõpilaste tulekul.

Visnapuu auhind kol. A. Lutsule

NEW YORK (VES) — Kui eestlaskond kaotas surma läbi 1951. a. aprillis luuletaja Henrik Visnapuu, loodi Ülemaailmse Eesti Ühingu juures temanimeline kirjandusauhind. Auhind anti esimest korda välja kadunud luuletaja sünnipäeval, 2. jaanuaril 1953 August Mälgu romaanile „Tee kaevule". Sel aastal tuleb auhind seega väljaandmisele 24. korda. Laureaadiks on zhürii otsusel kol. Alfred Luts.

Henrik Visnapuu nimelise Kirjandusliku Fondi valitsuse poolt moodustatud zhürii otsustas oma koosolekul 16. detsembril New Yorgis määrata auhind Rootsis eluneva kol. Alfred Lutsu kaheköitelisele mälestusteosele „Heitluste keerises".

Zhürii, mille koosseisu kuulusid mag. Mall Jürma (ka Fondi esimees), dr. Alfred Kurlents, dr. Viktor Kõressaar, dr. Felix Oinas ja kirjandusloolane Eti Sirg,

tangetas otsuse veendumuses, et vaatluse all oleva perioodi loomingu paremiku seas küünivad eriti esile kas vahetud või fiktsionaliseeritud memuaarteosed,

mille elamuslikuks ja taideliseks tagapõhjaks on II maailmasõda.

Otsust põhjendas zhürii järgmiselt.

„Mälestuste raamat „Heitluste keerises" on ülima selguse ja tasakaaluga kirjutatud teos, mis tõustes kõrgemale autori isikliku elu ja läbielatu edasiandmisest toob lugeja silmade ette haarava ja traagilise pildi iseseisva Eesti sõjaväest II maailmasõja saatuslikel aastail.

Sisaldades rikkalikke ja faktilisi andmeid Eesti Vabariigi kaitsejõudude organiseerimisest, juhtkonnast, ettevalmistusest, relvastusest ja vaimsusest on see raamat ühtlasi püsivaks mälestusteoseks iseseisva Eesti sõjaväele."

Lisada võiks veel, et kolonel Alfred Luts on sündinud Helmes 10. aug. 1899 ning võtnud vabatahtlikuna osa Eesti Vabadussõjast.

Ta on lõpetanud Kõrgema Sõjakooli ning teeninud kindral Laidoneri lähema kaastöölisena Sõjavägede Staabis, viimati operatiivosakonna ülemana.

Soome kõrgeim aumärk Brezhnevile

HELSINGI — Soome vabariigi president U. Kekkonen andis Moskvas N. Liidu kommunistliku partei keskkomitee peasekretärile Brezhnevile üle Soome Vabariigi kõrgeima rikkliku aumärgi — Soome Valge Roosi ordeni suuristi koos ketiga. Soomes mainitakse, et see autasu Brezhnevile oli „tohutu panuse eest rahu ja rahvusvahelise julgeoleku kindlustamisel ning väljapaistvate teenete eest N. Liidu ja Soome vabariigi sõbralike heanaaberlike suhete arendamisel ning 70. sünnipäeva puhul."

Teadaanne

Suure lumetormi tõttu, mis katkestas liiklemise Torontos, jäi tänase numbri väljasaatmine ühe päeva võrra hiljemaks, esmaspäeva 10. jaan. asemel 11. jaan.

Podgornõi kavandab Aafrika visiiti

MOSKVA — Nõukogude Liidu president Nikolai Podgornõi kavatseb käesoleva aasta alul külastada Zambiat, Mosambiiki ja Tanzaaniat. See on esimene kord, et üks Kremli tippmees külastab Lõuna-Aafrikat. Poliitilised vaatlejad mainivad, et selle reisiga rõhutavad venelased oma diplomaatilist huvi selle piirkonna vastu kus Ühendriigid ja Inglismaa on näidanud viimasel ajal suurt aktiivsust Rodeesia konflikti lahendamisel.

N. Liit on süüdistanud mõlemat maad, et nad katsuvad tugevndada valgeid natsirezhiime. Selles reisis nähakse Podgornõi katset initsiatiivi oma kätte võtta.

Ilmar Mikiver uus „Ameerika Hääle" juhataja

Ameerika Hääle eestikeelsete saadete toimetuse juhtkonnas toimus muudatus. Senine juhataja Voldemar Veedam, kes vahepeal töötamises Kongressi raamatukogus pikka aega töötas saadete toimetuses, määrati pärast J. Kitzbergi puhkepalgale minemist saadete juhatajaks. Nüüd jõudis kätte tema puhkepalgale minemise aeg, mida oli pikendatud seaduses lubatu piirides. Saadete uueks juhatajaks nimetati Ilmar Mikiver toimetuse koosseisust, kus ta töötab alates 1974. Aastatel 1954—1959 oli ta saadete toimetuses Münchenis.

Uus juhataja on õppinud Tartu Ülikoolis, siis Stokholmi ja Uppsala ülikoolides, lõpetades viimase humanitaarfakulteedi teatriajaloo, psühholoogia, pedagoogika ja ka muusikateaduse alal.

Idla-tsentrum Stokholmis

Avatakse 17. jaanuaril

STOKHOLM (EPL) — Ernst Idla seisab aastavahetusel ühe oma elu suure triumfi lävel. 17. jaanuaril avatakse nimelt selleks ajaks valmiv uus Idla-tsentrum Stokholmis.

Tsentrum, mille rootsi ühiskond on talle loonud tänuks teenete eest moodsa võimlemiskooli loomisel Rootsis, mis ühtlasi kujunes rahvusvaheliseks. Kolme aastakümne pikkuse tegutsemise järele koguneb Idla-liikumine üheainsa katuse alla, mis on ühtlasi nii tegevus- kui rahvusvaheline pedagoogiline tsentrum.

„International Headquerters for Idla Method", rahvusvaheline Idla-meetodi peakorter, seisab uksesildil inglise keeles, rootsi keeles aga lihtsalt „Idla-Center". Asutus asub Stokholmi Södras, Rosenlundsgatan 29, hoones, mis mitte kaua tagasi oli Asea elektrimootorite vabrikuks, ent nüüd on ulatuslike ümberehitustega muudetud oma uuele otstarbele vastavaks.

— Ma olen tänulik ja uhke, ütleb liigutatud Ernst Idla, kes isiklikult koos tütre Ingrid Idlaga on detailselt läbi töötanud arhitektiga kogu ümberehituse. Tänulik on Ernst Idla Ilda-Stiftelsenile, millise kaudu võimaldus teostada tema suurt unistust.

Sihtasutuse juhiks oli landshövding Jarl Hjalmarson, eestlaste vana sõber, kelle sidemetega õnnestus projekti taha koguda nii kultuuri kui tööstusringkondi: tugeva panuse andsid näit. ASEA ja Wallenberg-Stiftelsen. Uue keskuse ehituskulud ulatuvad nimelt miljonile, millest pool on viimatinimetatud sihtasutuse donatsioon.

Kuigi 17. jaanuaril hoone juba kasutusele võetakse, lõpetatakse ehitustööd tegelikult alles kevadel, millal toimub ka pidulik avamine. (EPL/JK).

T.E. MEESKOORI

POP-KONTSERT

toimub Eesti Majas pühap., 16. jaan. kell 2.30

Kavas peamiselt aastate jooksul kontsertidel kordamisele tulnud laulud.

Pääsmed $4.— ja pensionäridele $3.— saadaval kooriliikmeilt ja Eesti Abistamiskomiteest

KORP! FIDENTIA
korraldusel
NORA-MALL KERSONI
KLAVERIKONTSERT
Tartu College'is
pühapäeval,
23. jaan.
kell 6 õhtul.
Pääsmed $3.50,
õpilased ja
pensionärid $2.00

TRADITSIOONILINE
SAARLASTE KÜÜNLAPÄEV
Eesti Majas 5. veebruaril 1977, algusega kell 6.30 õ.
Eeskavas: ROY MADALVEE — akordion
TANTS ● BAAR ● EINELAUD
Laudade ettetellimiseks helistada pärast kella 5 õhtul tel. 421-1416
Saarlaste Ühingu juhatus

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1977. aastaks!
Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $28.—, poolaastas $14.50 ja veerandaastas $8.—, kiripostiga aastas $46.—, poolaastas $23.50 ja veerandaastas $12.50

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $30.—, poolaastas $15.50 ja veerandaastas $8.50. Kiripostiga USA-s: aastas $51.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $60.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Tume tulevik

Kanada astus üle uue aasta lävе luupainajaliku probleemiga, mille lahendamine kujuneb käesoleval aastal ja tõenäoliselt ka järgmistel aastatel Kanada kõige olulisemaks ja tähtsamaks küsimuseks, võib-olla isegi Kanada elu ja surma üle otsustamiseks. Pärast Parti Quebecois'i valimisvõitu Quebecis möödunud aasta lõpul toimunud provintsivalimistel on Quebeci provintsi lahkulöömine Kanadast muutunud akuutseks ja põletavaks päevaprobleemiks, mille kõrval kahvatavad isegi kõik sellised tähtsad küsimused nagu inflatsiooni vastu võitlemine palkade ja hindade kontrolliga ning Kanada majanduselu allakäik, mille krooniks on üha suurenev tööpuudus.

Quebeci uus peaminister ja Parti Quebecoisi juht Rene Levesque kinnitab siiralt, et tema suuremaks ülesandeks on Quebeci provintsi eraldamine Kanadast ning selle iseseisvaks riigiks kuulutamine. Ta lubab korraldada selleks rahvahääletuse ja toonitab sealjuures pidevalt, et kui esimene rahvahääletus loodetud tulemusi ei anna, siis on ta valmis seda rahvahäälетust korduma teist või isegi kolmandat korda. Esimese rahvahääletuse korraldamiseks ei ole ta andnud seni kindlat tähtaega ja märkis üldsõnaliselt, et see toimub järgmise kahe aasta jooksul.

Rene Levesque ja Parti Quebecoisi valimisvõit ja Kanadast lahkulöömise plaanid on mõjunud Kanadas shokina, mille tulemused kummitavad lakkamatult Kanada igapäevases elus. Quebeci lahkulöömise kavatsustega seoses on tekkinud ebamäärane ja ülesköetud sisepoliitiline olukord, mis tumestab Kanada tulevikku, mõjutab Kanada majanduselu arengut ning tekitab häireid Kanada vahekordades teiste riikidega. See on ka täielikult arusaadav ja mõistetav, kuna rahvusvaheline kapital on kaotanud Kanada tuleviku suhtes orienteerumisvõime ning Kanada sõbrad ja liitlased ei tea enam, kas nad saavad tulevikus arvestada Kanadaga kui homogeense jõuteguriga ühise kaitseliini moodustamiseks.

Kõige selle õnnetu olukorra juures on eriti masendav, et kuigi kanada rahvas taipab ja tajub ärvardavat olukorda, ei oska keegi mõistada, kuidas sellele kõige tulemusrikkamalt vastu astuda ja ähvardavaid kõuepilvi kõrvale juhtida. Suur osa Kanada elanikkonnast vaatab esialgu lootusrikkalt Ottawa ja peaminister Trudeau poole, kuid peaminister mainis ühes oma kõnes lakooniliselt, et valitsus ei lahenda Quebeci probleeme ning siin peab rahvas ise vajalikku initsiatiivi üles näitama ning oma käitumisega kinnitama, et ta on ühtse Kanada pooldaja ja selle eest võitleja. Kuidas iga Kanada elanik tervikulise Kanada eest peaks võitlema ja Quebeci lahkumist Kanada konföderatsioonist takistama, see jäi peaministri sõnavõtust selgumata.

Mõned poliitilised vaatlejad ennustavad, et Quebeci separatism on peaminister Trudeau ja liberaalide partei üha kahanevale prestiižile ja populaarsusele kauaoodatud päästerõngaks. Vaatamata valitsuse kõikuvale poliitikale ja Trudeaule tehtud ettepanekutele, on poliitilisi eksperte, kes kalkuleerivad, et Trudeau on tugev ja kogenud riigimees ning rahvas peab teda üldiselt ainukeseks Kanada poliitikuks, kes suudab Kanada konföderatsioonilaeva läbi ähvardavate karide juhtida. Sellest tulenevalt peaks Trudeaul olema suuri väljavaateid ka konservatiivide löömiseks järgmistel föderaalsetel parlamendivalimistel.

Kuid need ennustused tunduvad olevat ülemääraselt optimistlikud. Rahvamassid teavad, et peaministril ja praegusel valitsusel ei ole uusi plaane ja uusi ideid Quebeci konföderatsioonis hoidmiseks, millele on vihjanud ka peaminister ise oma kõnedes. Näib, et liberaalide valitsuse ja peaministri senised plaanid kaksikkeelsuse ja Quebeci poliitikute ja riigiametnike rakendamiseks Ottawas praegusel kujul ei ole vastuvõetavad Quebecile ja ülejäänud Kanadale ning nende asemele tuleks leida uued konstruktiivsemad ja sügavamakoelised plaanid, kaasaarvatud kahe keele õppimine kogu Kanada ulatuses juba lasteaiast alates.

Neid plaane ja uusi ideid on vaja kiiresti ja juba lähemas tulevikus. Viivitamine ja ükskõiksus soodustavad ainult praeguse ebamäärase ja ebakindla olukorra süvenemist ning aitavad kaasa Rene Levesque plaanidele ja Kanada lagunemisprotsessile.

K. A.

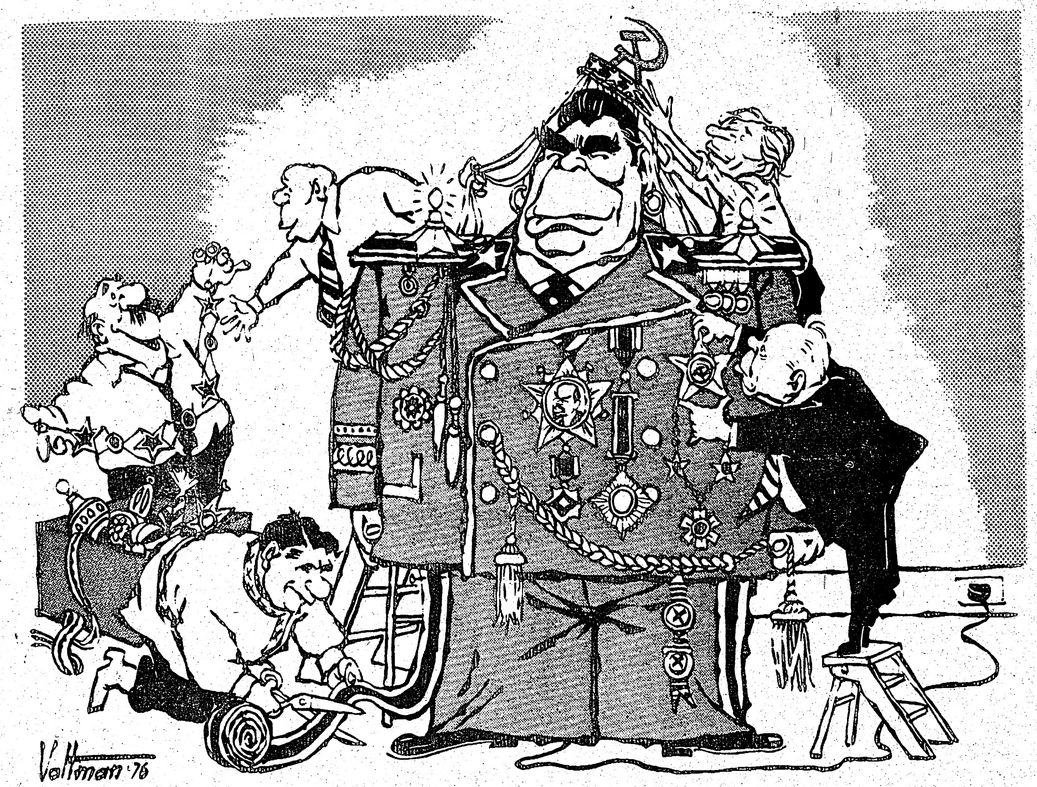

Uut tüüpi jõulupuu N. Liidus.

Soomest anti välja N. Liidu põgenikke

Kas N. Liidu vastupanuliikumine areneb massliikumiseks?

Soome on annud N. Liidule välja sealt eluga riskides üle piiri tulnud põgenikke, ütleb Stokholmi külastanud endine Nõukogude matemaatik Leonid Pljushtsh, kes opositsionäärina paigutati psühhiaatrilisse KGB-haiglasse ja lõpuks lääne avaliku arvamise survel maalt välja lasti lääride.

Ta viibis kolm aastat selles KGB-haiglas ja seal kohtas ta paari soomlast, kes olid Soome poolt välja antud N. Liidule. Pljustsh, kellest rahvusvaheline ajakirjandus on palju kirjutanud, tuli Rootsi, et tänada Amnesty International Rootsi sektsiooni näidatud abi eest poliitiliste vangide vabastamise eest võitlemisel.

Leonid Pljushtsh on olnud aastast 1969 grupi liige, kes on demokraatlikul teel protesteerinud N. Liidus toimuva inimõiguste ja UNO deklaratsioonide vastase käitumise vastu.

1972 arreteeriti ta.

Kaua viibis vanglas tähtsamaid inimõiguste eest võitlejaid N. Liidus, Vladimir Bukovski, kelle tervis on väga halb. Eriti selle tõttu, et teda karistati N. Liidu vanglates tihti kasutatava meetodiga — nälgimisega. Bukovski pääsis hiljuti teatavasti vabadusesse, kuna venelased vahetasid ta välja Tshiili kommunistliku partei juhi vastu. Prantsusmaal on arstid koostanud protesti vangide hoidmise vastu vaimuhaiglas ning piinavate arstimiste vastu. Protestile on alla kirjutanud 500 arsti ja see esitatakse lähemal ajal Moskvale.

Vaimuhaiglas kohtas Pljushtsh kaht venda, kes olid põgenenud Soome, aga anti soomlaste poolt venelastele välja.

Rohkem väljaantuid ta pole kohanud, aga ta on kuulnud veel väljaandmistest ja hoiatab kõiki Soome põgenemast, kuna asüüliõigus seal ei kehtivat.

Niikaua kui N. Liitu juhivad isikud, kes pole vastutavad rahva ees, on N. Liit ohuks maailma rahule ja inimõigustele. Vabaduse puudus Venemaal põhjustas Soome sõja ja Hitleri-Stalini lepingu.

Vastupanuliikumine N. Liidus on koondunud kolmeks erigrupiks.

Esimesed soovivad vabadust oma rahvastele, teised soovivad vabalt teostada oma usulisi talitusi, kolmandad tahavad sõita välismaale. Rahvuslaste hulgas leidub ka shoviniste.

Amnesty Internationali andmetel on N. Liidus u. 10.000 poliitilist vangi. Nad on vanglas selle eest, et nad on kas tõstnud üles rahvuslikke probleeme, arendanud usulist tegevust või tõlgendavad Marxi valitsevatest võimudest erinevalt. Viimane grupp on eriti ebamugav valitsejatele. Kohtuprotsessid nende vastu toimuvad tavaliselt kinniste uste taga.

Shovinism N. Liidus kasvab. Juute ja Krimmi tatarlasi kiusatakse taga, nagu oleks tegemist fashistliku ajastuga. Oma välispoliitikas on N. Liit korduvalt aidanud parempoolseid diktatuure.

Kuidas reageeritakse N. Liidus välismaistele protestidele?

Protestid ulatuvad kauge kajana ka vanglatesse ja vaimuhaiglatesse.

N Liit arvestab ainult jõuga. Kõige rohkem pannakse tähele ametiühingute, teadlaste ja valitsuste proteste.

Pljushtsh loodab, et vastupanuliikumisest võib saada massiliikumine, see võib levineda töökohtadele. Kilevis streikis töölis-te nõukogu, et nõuda paremaid töötingimusi. Streik suruti alla. Väga vähe teateid sellest, mis N. Liidus sel alal juhtub, jõuab välismaale.

N. Liit on riigikapitalistlik riik, ütleb Pljushtsh lõpuks. See on hullem ekspluateerimisevorm kui kapitalism. Marx oleks seda nimetanud „abstraktseks kapitalismiks". Sisemine shovinism ja väline segamine teiste riikide siseasjadesse moodustavad teatud ahistusimperialismi.

Usu- ja jumalateenistuste aasta

EELK Austraalia praostkonna sinodi ettepanekul ja Baltimore'is peetud EELK kirikukongressi heakskiitmisel kuulutas EELK konsistooriumi täiskogu aasta 1977 usu ja jumalateenistuse aastaks meie kirikus.

Jumalateenistused olid esimesteks põgenike koondajaiks võõrale maale jõudes. Saadeti palves murelisi ohkeid Jumala poole. Issand võttis neid armuliselt kuulda ja tänapäeval võime tunnistada Jumala heldet õnnistust.

Ka püsivamasse asupaika jõudmisel nõudis elutunne Jumalale ligidalejäämist jumalateenistuses. Nii võrsusid kogudused jumalateenistustest ja koguduste omavahelisest osadusest kasvas kirik. Peapiiskop Johan Kõpp taastas Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku (EELK) väljaspool kodumaad. Vaimulikuks aluseks on usk ja jumalateenistus. Korralduslik alus pärineb Eesti Vabariigis kehtestatud kirikuseadusest nimega EELK põhimäärused. Sellisena tunnustatakse EELK-d kirikute ja valitsuste poolt üle maailma. Püsiv eestpalve kiriku ja rahva eest kodumaal ja võõrsil ja ülesastumised usuvabaduse ning eesti rahva õiguste ja põhiliste vabaduste nimel lähtuvad koguduste seesmisest elust, millele kirik toetub.

Need on meie kiriku saavutused sõjajärgses ülesehitustöös. Jumalateenistused jäävad pagulaseestlaste usuelu elustamise paigaks ja kõlbelise elukorralduse aluseks ka tulevikus. Kiriku organitele ja ametisikutele langeb seepärast ülesanne teha kohtadel kõik, mis vajalik ja võimalik, et arusaamine jumalateenistuse tähtsusest süveneks ja armulauast osavõtmisest saaks selgemaks. Palutakse võimalikult vältida teiste avalike kokkutulekute korraldamist jumalateenistuse ajal, et rahu ja pühadus leiaksid austamist. Soodustagem igaüks omal kohal eestpalves viibiva koguduse kasvamist ja koondamist.

Perekonnajumalateenistused, palvused, pühapäevakool, laste ristimine, nende õpetamine ja juhatamine usu teele, leeriõpetus ja konfirmatsioon omas koguduses aitavad kaasa, et jääksime ühendusse selle elu tuiksoonega, mis eesti rahvast on eelmistest sajanditest läbi viinud. Võtame sõbralikult ja lahkelt vastu ka neid, kes veel ei ole leidnud teed jumalateenistusele ega meie kannatava kuid võitleva kiriku osadusse.

EELK häälekandja „Eesti Kirik" avaldab igas numbris vähemalt kaks kirjutust usu ja jumalateenistuse teemadel. Nende seas leidub kaks kirjutuste seeriat, milliseid püüavad katta kogu ala. Ühes tuuakse esile usu ja jumalateenistuse vaimulikku toimet, teises esitatakse arvamusi usu ja jumalateenistuse kohta sotsioloogiliste uurimuste alusel.

Ühiseks sooviks olgu, et Jumal õnnistaks taotletud koondamist usu ja jumalateenistuse ümber ja annaks vaimulikku äratust. Kristus ütleb: „Meie peame tegema selle tegusid, kes mind on läkitanud, niikaua kui päev on; öö tuleb, mil ükski ei või midagi teha!" Jh. 9,4.

KONRAD VEEM
Peapiiskop
KARL RAUDSEPP
Piiskop

Kommentaarid

Ühendriigide suurima ajalehe „New York Times'i" büroojuhatajaks Moskvas oli kolm aastat tunnud ajakirjanik Hedrick Smith, kes Ühendriikidesse tagasi naasides kirjutas praeguse Venemaa elu kohta huvitava ja faktidele baseeruva teose „The Russians" (Venelased). Hedrick Smith'i raamatut lugedes jääb mulje, et ajakirjanik on Venemaal lahtiste silmadega ringi käinud ning on osanud suunata oma terava pilgu ka N. Liidu elu telgitagustesse ja Potjomkini küladesse. Hedrick Smith ei tee oletusi ega opereeri kauge ringiteinud kuuldustega, vaid kirjutab sellest, mis ta ise on näinud ning venelastelt endilt otseselt kuulnud. Tema raamatu lehekülgedelt sammub elavate kirjelduste kaudu lugeja silmade ette N. Liidu valitsev klass — kommunistliku partei liikmed ning kõrgemad funktsionärid, kultuuritegelased, teadlased ja kõrgemad sõjaväelased, kes elavad N. Liidu süsteemis tavalisele inimesele nägemata ja salapärast elu oma kaupadest üleküllastatud äridega, autodega, suvemajadega ja välismaareisidega, mis on keskmisele nõukogude igapäevasele inimesele kättesaamatud. Hedrick Smithi vaatlused nõukogude valitseva klassi eluviiside kirjeldamisel ühtuvad täielikult kommunistliku süsteemiga vastuollu sattunud Jugoslaavia kommunisti Milovan Djilase kirjeldustega luksuses elavast nõukogude valitsevast klassist ning selle eraldumisest ühiskonnast.

Venelastele on Hedrick Smithi raamat ilmselt valusalt torkivaks pinnuks silmas. Seda kinnitab „Pravdas" 1. jaanuaril ilmunud vägevasõnaline artikkel, milles süüdistatakse Hedrick Smith'i ja kogu läänemaailma ajakirjandust N. Liidu laimamises. Kui „Pravda" artikli kõige tigedamad rünnakud on suunatud Hedrick Smithi ja „Washington Post'i" korrespondendi Bob Kaiser'i vastu, kes olevat oma raamatutes levitanud N. Liidu kohta ainult kuulujutte, mida võivat võrrelda natsi propagandaga Teise maailmasõja ajal. Artikli autor kinnitab lõpuks, et uue-aasta päeval ei paku N. Liit läänеriikide ajakirjanikele ideoloogilist vaherahu, kuid läänеriikide ajakirjanikel võiks siiski olla professionaalset autunnet.

Sellise manitsuskõnega tuleb välja „Pravda" propagandamees Georgi Ratiani, kelle senine ajakirjanduslik tegevus on piirdunud peamiselt läänemaailma sihikindla halvustamisega. Kuid see on juba väga vana ja tuntud lugu, et kui keegi julgeb N. Liidu kohta tõtt kirjutada, siis tembeldatakse ta valelikuks ja kurjategijaks või vähemalt natsiks.

*

N. Liidu teadeteagentuur „Tass" teatas 20. detsembril äsja lõppenud aastal, et kogu maailma ajakirjanduse tähelepanu keskpunktiks olevat N. Liidu kommunistliku

(Järg lk. 3)

Dr. Shulman vabandab, kuid . . .

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas sai dr. Morton Shulmanilt vastuse EKN protestile dr. M. Shulmani poolt avaldatud eestlasi inkrimineeriva kirjutise pärast. Saadetud vastuses dr. M. Shulman pehmendab oma kirjutises esitatud väljendusi, kuid samal ajal jääb püsima oma mõningate väidete juurde.

Dr. M. Shulman oma vastuses kinnitab, et kindlasti ei olnud temal kavatsust rünnata kogu eesti või läti ühiskonda, sest ta teab, et balti rahvad on üldiselt korralikud seadusest lugupidavad inimesed.

Vastuse teises osas dr. M. Shulman väidab siiski endiselt, et temal olevat „väljaspool kahtlust" seisvaid inkrimineerivaid tõendeid mõningate lätlaste ja eestlaste tegevuse kohta, kes on olnud koostöös sakslastega. Dr. M. Shulmani vastus ei rahulda Eestlaste Kesknõukogu Kanadas, kes astub veel ühendusse dr. M. Shulmaniga.

EKN saatis dr. M. Shulmani kirjutise pärast protesti ka Ontario Inimõiguste Komisjonile, paludes komisjoni võtta küsimus uurimisele ja astuda selles asjas vajalikke samme. Komisjonilt ei ole seni veel vastust saabunud.

Eestlane tehti venelaseks

Ühes Lääne-Saksamaal ilmuvas ajaleht mainitakse, et Witzenhausenis on akadeemikute vahetusprogrammi raamides viibinud vene põllumajandusteadlane Jüri Kann. Nagu nimest ja teadlase senise karjääri kirjeldusest selgub, on siin tegemist eestlasega, kes töötab dotsendina Tallinnas Tehnika Ülikoolis. Ajalehe artiklis, mis käsitab Jüri Kannu õppetegevust Witzenhausenis, nimetatakse teda järjekindlalt venelaseks.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

15. ja 16. jaan. on valvearstiks dr. Mae, tel. 493-7231.

Kanada balletitantsijad Tallinna

Kanada parim balletitantsijate paar Karen Kain ja Frank Augustyn sooritavad jaanuarikuus N. Liidus esinemise ringreisi ning peatuvad ka Eesti pealinnas Tallinnas, kus nad esinevad 15. ja 17. jaanuaril. Karen Kain ja Frank Augustyn alustavad oma esinemisi Moskvas 12. jaanuaril, kus nad tantsivad koos Bolshoi balletitrupiga. Moskvast sõidavad nad Tallinna, sealt edasi Leedu pealinna Vilniusesse, kus etendused toimuvad 21. ja 23. jaanuaril ja lõpuks Kiievisse, kus esinetakse jaanuari lõpul kolmel õhtul.

Kunstnik Joann Saarniit

oli meie eelmise 25. aasta juubelinumbri esikülje illustratsiooni ja üleval serval oleva juubelimärgi autor.

Vajan

LAPSEHOIDJAT

3 a. poisile meie kodus (Warden & Sheppard raj.) kella 8—5, 5 päeva nädalas. Palun helistada pärast kella 5 õ. tel. 491-6778.

EERIK PURJE

KINDLUSTUSBÜROO

Kõik kindlustusliigid

958 Broadview Ave., Suite 203

Toronto, Ont. M4K 2R6

Tel. 461-8900

H. KIRIK
Insurance Agency

KINDLUSTUSED

23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

partei keskkomitee peasekretär Leonid Brezhnevi 70. aastane sünnipäev, mille kohta ilmuvat pikki artikleid ajalehtede esikülgedel. See on meile suureks uudiseks, sest kuigi meie mõningaid selle mandri ja teiste kontinentide suuremaid ajalehti jälgime, ei ole meie neid suuri sünnipäevakirjeldusi veel näinud ja ilmselt eksisteerivad need Tassi meeste ettekujutuste maailmas.

Brezhnevi juubelisünnipäeva kohta ilmus aga väga huvitav lugu okupeeritud Eesti ajalehe „Rahva Hääle" esileheküljel pealkirja all „Meie suudame veel enam". Artiklis märgitakse, et Vändra katsesovhoosi meisterlüpsja N. Liidu XXV kogressi delegaat Liivi Saar olevat täitnud sotsialistliku aastakohustuse: saada igalt talle kinnistatud lehmalt 4600 kg piima. Kuid nüüd Brezhnevi sünnipäeva puhul olevat ta võtnud järgmiseks aastaks kõrgendatud sotsialistliku kohustuse, taotledes 5200 kg piima saamist igalt lehmalt, millised uued kohustused ta kandis ette ka seltsimees Brezhnevile temale 70. sünnipäeva puhul saadetud õnnitlustelegrammis.

Ega midagi. Kange mees see Brezhnev! Võttis ära Vietnami ja Angoola, ostis ameeriklaste käest poole hinnaga ära nisu ja nüüd paneb veel eesti lehmad kiires tempos lüpsma. Mis sa 70-aastase mehe käest veel oskad nõuda. Siiski — hea meelega tahaks näha, millal Brezhnev hakkab vene kolhoosilehmadelt piima saama.

AMI

ESTO '76 arvud kõnelevad

Eelmüügil müüdi pääsmeid 135.000 dollari eest

Baltimores toimunud ESTO '76 peakomitee ja asjaosaliste toimkondade aruannete koosolekul oli võimalus tutvuda ka majandusliku aruandega, mis annab mõnevõrdse pildi ka tohutust tööst, mis tuli teha korraldajail, milleks rakkeks olid kõik Baltimore ja Washingtoni kaasmaalased, kelledel oli vähegi selleks võimalusi. Kõik nad eranditult, võtsid palju aega öötundidest, kun tegijaist ja vaevanägijaist enamus olid iga päeva tööl oma teenistuskohtadel.

Majandusaruande lõppkokkuvõtted peavad veel ootama, kuna teostumas on kolm järeloperatsiooni, mis nõuab kulutusi, mis hiljem tagasi laekuvad, milles ei tohiks olla kahtlust. Päevade korraldajad peavad võibolla paluma laenude andjailt organisatsioonidelt tagasimaksu pikendust mõneks ajaks.

Nimelt on teoksil laulupeo heliplaadi väljaandmine, siis päevade mälestusalbumi müügile laskmine ja päevadest valmistatud helifilmi lõpetamine.

Kõneldes päevade korraldamise eeltööde koordinaatori Fred Isega, kes kulude-tulude tasakaalustamises on optimist temal olevate arvuliste andmete põhjal, kuuleme mõndagi huvitavat ja päevade õnnestumiseks väga olulist.

Ta märgib näitena korraldamistöödest ürituste pääsmete eelmüüki ja müüki, mille läbiviimine kogu ulatuses lasus Krista ja Veljo Arengutel. Neile saabus piletite ettetellimistega ümmarguselt 2000 kirja.

Abielupaar Arengud väljastasid oma kodus ettetellimiste peale kokku ümmarguselt 18.000 pääset. Nende pääsmete eest eelmüügil laekunud summa oli kokku $135.000.

Pääsmete eelmüük omas äärmiselt olulise tähtsuse, kuna laekunud summasid vajati eeltöödeks, milleks tagavarasummasid kasutada ei olnud peale korraldamiseks organisatsioonidelt laekunud $16.073-me, mis arusaadavalt ei piisanud kaugeltki vajalikeks eeltöödeks. Summasid laenasid ka üksikisikud.

Sellele lisaks selgub, et päevade üritustele müüdi müügikeskusest kokku toimunud üritustele ümmarguselt 30.000 pääset.

ESTO '76 korraldamisega saabus kogusummas arvepidamise asjaajamise korras ümmarguselt 5000 kirja. Arvestades eeltööde aega, saabus kuus keskmiselt 500 kirja. Need nõudsid korraldamist, enamuses vastamist ja selgitamist, kui seda sooviti. Ja neid oli. Kogu 30.000 pääsme müügist laekus märkimisväärselt suur summa.

Päevade korraldajate suurel lõpukokkutulekul esitati ka toimkondade majanduslikud aruanded kulutuste ja tulude osas. Neisse ei ole arvatud üldised korraldamiskulud, mis tulevad jaotamisele toimkondade vahel.

Toome allpool teadmiseks arvud, mis annavad toimunud päevade majanduslikust küljest teatava pildi. Järgnevad arvud on toodud järjestuses: tulud, kulud ja ülejääk (klambrites puudujääk).

Muusikakomitee: $44.407.87; $39.981.42; $4426.45

Valguspidu: $34.451.50; $47.205.99; ($12.754.49)

Kongr.: $4805.00; $3471.39; $1333.61

Näitused: $2913.88; $2566.49; $347.39

Teatrid: $30.235.61; $21.055.91; $9179.70

Spordikom.: $46.806.00; $42.596.17; $4209.83

Noortetoimk.: $12.113.50; $5838.73; $6274.77

Rahvapidu: $35.187.50; $27.032.68; $8154.82

Laevasõidud: $8692.50; $8561.50 $131.00

Vabadusrong: $7036.70; $6090.13; $946.57

ESTO kauplus: $33.556.36; $23.280.95; $10.275.41

Raamatukauplus: $1187.25; $—; $1187.25

Kannud: $2420.00; $2740.40; ($320.40)

Klaasid: $3000.00; $2025.00; $975.00

Loterii: $1150.00; $769.00; $381.00

Postkaardid: $850.00; $—; $850.00

Filatelistid: $373.20; $—; $373.20

Bussid: $—; $97.00; ($97.00)

Ekskursioonid: $268.91; $—; $268.91

Mõtekolle: $2399.50; $2438.66; ($39.11)

Need arvud kõnelevad mõnda päevade majandamisest.

Neist summadest suureneb kuludesumma üldkorraldamises senini väljamakstud osas peakomitee, majanduskomitee, reklaamikomitee, tehnilise komitee, eriürituste nagu ettevõtted, avamistalitus, rongkäik, film jne. kogusummas $49.019.44 võrra. Sellest summast laekus tagasi annetustena peakomiteele (2345.73), majanduskomiteele ($8672.72) ja reklaamikomiteele ($4367.47) kokku $21.385.92. Seega jäi senini väljamakstud üldkulutuste summana tasuda $27.633.52, mis tuleb jaotamisele eelmärgitud toimkondade vahel eriproportsioonide alusel.

Osa kulusid on veel tasumata, kuna nende kohta ei ole veel arveid.

Uueaasta vastuvõtu ballil Eesti Majas esinesid äsja abiellunud Katrin Kuuskne ja Erik Veski mängides neljal käel kaks klaveripala. Foto: Tommy Tomson

Ivar Ivask vestles oma loomingust

Viimase eesti kultuuriüritusena 1976. a. toimus Torontos kirjandusteadlase ja luuletaja dr. Ivar Ivaski loengu- ja luuleõhtu Tartu College'is Tartu Instituudi korraldusel. Osavõtjad täitsid saali ja nende hulgas oli märgata rohkesti noori.

Õhtu avas Tartu Instituudi nimel dr. E. Aruju, kes tutvustas dr. I. Ivaskit mitmekülgse kultuuriisikuna, kes oma seniste alade kõrvel esineb seekord ka kujutavkunstiliste töödega, mis osaliselt on ta jõuluks Rootsis ilmunud uue luuletuskogu „Verikivi" illustratsioonid.

I. Ivaski esimene ettekanne kandis pealkirja „Sõna vaikuse joonel". Ta ütles, et ta on harrastanud joonistamist ja luuletamist juba lapsepõlvest saadik. Sõnal ja joonel on palju ühist ja luule lugemine pole loeng, vaid saladuste jagamine. Sõnataides eritleme sõnu ja nende kasutamisviise, kujutavkunstis värve ja nende vahekordi. Küsides, mis on sõnade ja joonte vahe, leidis ta, et sõnade vahel on paus, joonte vahel aga tühjus. Taie aga koosneb sõnadest ja nende vahelistest tühjusest ning see, mis on väljendamata, on sama tähtis.

Luuletuse vormiline pikkus ei tähenda suuremat väärtust, sest kolmerealine haiku võib peegeldada kogu maailma.

Oma luuleloomingust rääkides ütles ta, et ta eelistab ülepingutatud keerukusele lihtsust. Ja tavalisele, eestlasele omase jonnakuse ja kanguse asemel on ta tahtnud maailma üllatada õrnusega, hellusega, shamaanlusega ning ta tõstis esile eesti kultuuriloos nimesid nagu J. Liiv, M. Saar ja K. Raud, kes on mõistnud oma loomingus väljenduda äärmiselt lihtsalt. Ka Ivaski luuletused on lühikesed, väiksed, tihti vaikuse piiril ja kujutavkunstis joonistus hõljub valgel lehel. Talle on võõras jutukas luule, mis läheneb novellistikale.

Tema joonistused on arenenud ekspressionistlikult valge paberi lüümeka kasutamise suunas.

Luulest rääkides ütles ta, et vorm ja keel peavad olema sisule vastavad, sest sisu pole tähtsam kui vorm ja vastupidi, kuid nende kooskõlastamises peab leidma lahenduse. Tihti aga ülehindame sädelevat vormiakrobaatikat. Intensiivsust saab saavutada mõne sõnaga.

Kõrvutades oma luulet joonistustega mainis ta, et seal pole olulist vahet, sest nii luule kui ka kunst muudavad valge lehe kirjuks. Eesti keeles on kiri seotud mitme etümoloogilise mõistega.

Rääkides oma uuest kogust, mis on alles Rootsist teel Ameerika poole, kirjeldas ta seda viieosalisena, kus on neli tsüklit värssides ja üks joonistustes, viimased respekteerivad ruumi, kristalliseeruvad ja haihtuvad valges ruumis. Valge leht loob kaasa luuletusele. Ta esitas luulet igast tsüklist seda rohkesti kommenteerides, mis ta loomingu luuletajaile mõistetavaks tegi. Kogu haarab nelja aastat, igaüks seotud mingi maaga, aga nendes siiski kerkivad pidevalt pinnale isiklikud tunded, kodu ja kodutuse, juurdumise ja juurtetuse muljed, tuues ilmsi ka ta pagulase omapära ja maailmatunnetuse.

Teises osas rääkis ta oma kümneaastasest kogemusest rahvusvahelise kirjandusajakirja Books Abroad'i toimetamis- ja BA-Neustadt kirjandusauhinna žürii juhatajana.

Ajakiri algas väga väikselt väljaandja poolt tasuta jagatava väljaandena, kuid on 50-e aasta jooksul arenenud ligi 300-leheküljeliseks ajakirjaks, kus 800 kriitikut vaatlevad 40 maa kirjandust.

Ajakirjal täitus viimase talvenumbriga 50 ilmumisaastat ja alustab uuest aastast ilmumist „World Literature To-day" nime all.

Lõpuks avaldas dr. E. Aruja talle tänu instituudi nimel ja andis kuulajaskonnale mitmesugust informatsiooni oma organisatsiooni tegevuse kohta.

Ulatuslik loengute seeria Toronto Eesti Majas

Eesti Liit Kanadas, Toronto Eesti Seltsi ja A/S Eesti Maja ühisel koostööl algavad 20. jaanuaril Toronto Eesti Majas loengud üle keskealiste inimeste probleemide ja võimaluste kohta.

Loengud ja sümpoosionid on kindlaks määratud järgmiselt:

Neljap. 20. jaan. — Sissejuhatus. Mida toob vananemine meile isiklikult ja ühiskondlikult? — mag. Robert Kreem (sotsiaal-ala nõunik), perekondlikud probleemid keskealiste ja üle keskealiste keskel — dr. Priit Paas (psühhiaater), lapsed ja perekonnaprobleemid — dr. Linda Sääsk (psühhiaater).

Kolmap., 26. jaan. — Tervisholu tähtsus. Mida peaks tegema? — dr. Jaan Roos (arst ja sportlane).

Neljap., 3. veebr. — Päranduse ja testamendi küsimused — Ants Kerson (advokaat).

Neljap., 10. veebr. — Mida teha vaba ajaga? — dr. Jüri Daniel (professor ja ülikooli kehalise kasvatuse dekaan) Panel.

Neljap., 17. veebr — Majanduslik plaanitsemine isiklikuks eluks — sümpoosion Antoni Truuvert (end. revident-raamatupidaja), Enn Alfred (advokaat), mag. Ilmar Martens (investeerimise ekspert) j. t.

Neljap., 3. märts — Kodu või korteri küsimused — Peeter Lepik (Ontario senior nõuandja majade-korterite poliitika kujundamiseks) ja Raivo Abermann (Oshawa 450. voodiga vanadekodu juhataja) j. t.

Kui rahva huvi on küllaldane toimub neljap., 10. märtsil veel kokkuvõtte seminar, kus ka pensionärid jutustavad oma elust.

Kõnehäired ja nende ravi

Eesti Naisselts Montrealis korraldab neljapäeval, 20. jaan. s. a. Jaani kiriku seltskondlikes ruumes referaatõhtu, kus kõneleb kõneterapist Ruth Merits-Patterson teemal: „Kõnehäireist ja nende ravist".

Kogunemine kohvitassi juures alates 6.45, referaadi algus kell 7.30.

Kõik on teretulnud.

Solzhenitsõn Yale'is andmeid kogumas

„Yale Weekly Bulletin and Calender" oma 13.—20. dets. numbris avaldab lühiteate Solzhenitsõni külaskäigust Yale'i materjalide kogumiseks oma uue teose jaoks, mis käsitleb 1917. a. Vene revolutsiooni. Ta viibis Yale'is seitse päeva ja kasutas materjale Sterling Memorial raamatukogu Slaavi ja Ida-Euroopa kollektsioonides, mis sisaldavad kirju, dokumente ja meterjale, mida pole mujal maailmas saadaval. Andmete kogumisel aitasid teda Aleksis Rannit abikaasaga, kes on kollektsiooni kuraatorid ja Solzhenitsõni sõbrad.

Solzhenitsõn kirjutab praegu ajaloolist triloogiat sündmusist, mis käsitlevad vene 1917. a. veebruarirevolutsiooni ja kommunistide vasturevolutsiooni sama aasta oktoobris.

Solzhenitsõni sooviks oli oma külaskäik hoida saladuses, mida ka arvestati. Siiski oma külaskäigu lõpul ta tegi visiidi Henry Shauncey'le Jr. Yale ülikooli sekretärile.

● Eesti Pensionäride Ühingu viimasel kokkutulekul Stokholmi E. Majas kogunes 80 liiget ja külalist. Esinejaiks kokkutulekuil olid sopran Mare Nõmm ja kirjanik Arvo Mägi.

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$28.—	$30.—
Poolaastas	$14.50	$15.50
Veerandaastas	$ 8.—	$ 8.50

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$46.—	$51.—
Poolaastas	$23.50	$26.—
Veerandaastas	$12.50	$14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $60.—, poolaastas $30.50, veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 senti.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pargatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197 . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

ARMAST ABIKAASAT, VENDA JA ÕEMEEST

BORIS KAASIK'ut

sündinud 27. juunil 1914 Türil
surnud 8. jaanuaril 1977 Torontos

leinavad kurbuses

DAGMAR
TAMARA perekonnaga
HELGA

Kirstupanek reedel, 14. jaan. kell 8 õ. Peetri kirikus.
Ärasaatmine samast laup., 15. jaan. kell 10 homm. Mt. Pleasant krematooriumi
Kadunu puhkab Newbigging Funeral Home'is

ARMAST SUGULAST

ENDEL KUUSKAND'i

mälestavad kurbuses

MERGINA LOORITS
PETER LOORITS
HELGA RENSIR
ÜLLE SIWERS perega

ARMAST SÕPRA

ENDEL KUUSKAND'i

mälestavad leinas

ASTA ja ERNST MUMM
KSENJA ja OSVALD VARES
AGNES ja HERBERT MÄND

HEAD SÕPRA

BORIS KAASIK'ut

mälestavad kurbuses

HILDA ja AADU
HELMI ja MIHKEL
LINDE ja EINO
LAINE ja ENDEL
IKA ja TOBI
TIINA ja MART
MARET ja ÜLO
HELMY

ARMAST SUGULAST

BORIS KAASIK'ut

leinab

KONSTANTIN DEMCHUK

PUHKA RAHUS ARMAS SÕBER

BORIS KAASIK

Mälestavad kurbuses

HARALD SUURALLIK perekonnaga
ALFONS SUURALLIK perekonnaga
LYDIA KOIT

KALLIST USTAVAT SÕPRA

BORIS KAASIK'ut

mälestavad kurbuses

JOHANNA PÄTS
INNA ja ARVI KALDVEER
ASTA KAIGAS perekonnaga
LINDA KRUUS perekonnaga
ELLEN ja ALBU MÄGI perekonnaga
MARJU ja ARVED PEDJASE perekonnaga

KALLIST SÕPRA

BORIS KAASIK'ut

mälestavad sügavas kurbuses

INGRID ja EDGAR KINK

HEAD SÕPRA

BORIS KAASIK'ut

mälestavad sügavas leinas

EDGAR ja VILMA LANDERS
JÜRI ja HELGA MÜÜR
KOIT ja VALVE TALI

Meie sügav kaastunne DAGY'le tema abikaasa

BORIS KAASIK'u

kaotuse puhul

EESTI RAHVUSTEATER

Ap. Õigeusu kirik hindas teenekaid vaimulikke

Eesti Ap. Õigeusu Kiriku sinodi otsusega annetati kiriku kõrge vaimulik aumärk, Platoni orden, teenete eest ap. õigeusu kiriku ülempreester Mihkel Ervartile Montrealist ja ülemdiakon Aleksander Valmile, kes on New Yorgi eesti ap. õigeusu kiriku teenistuses.

Platoni orden loodi Tartu Krediitkassa keldris märtrina kommunistide poolt tapetud esimese eestlasest ap. õigeusu piiskop Platoni mälestuseks.

Ülemdiakon A. Valmi osas otsustas sinod esineda temale ettepanekuga preestriametisse õnnistamiseks.

UNUSTAMATUT SÕPRA

BORIS KAASIK'ut

mälestavad leinas

LEIDA ja EIK JÄRVI
ERIKA ja RUDY SOLOM
LYDIA ja RALF VIKSTEN
ELLEN ja HANS MERET
LINDA ja ELMAR SILM
ERNA ja RIHO RANDES

JUMALA KUTSEL LAHKUS MEIE ARMAS EMA, VANAEMA JA VANA-VANAEMA

ANNA HÕBE

Neiuna Põld

Sündinud 14. jaanuaril 1887 Saaremaal
Surnud 24. detsembril 1976 Saaremaal

Mälestavad kurbuses

Emakene, ei ma seda
jõua iial unusta —
kuis nii soojalt Sinu süda,
meile tuksus armuga.

LUISE, REIN, LINDA perekondadega Torontos
HILDA perekonnaga Rootsis
ALBERT, ERNA, SELMA ja VILLEMINE perekondadega Eestis

ARMASTATUD EESTI EV. LUTHERIUSU VANCOUVERI PEETRI KOGUDUSE ÕPETAJAT

HELMUT EVALD PIIR'i

leinavad ja mälestavad tänus ning kaasa tundes leinavale perekonnale

Aga teie peate mind nägema; sest Mina elan ja teie peate elama. Joh. 14,19.

TORONTO KOLMAINU ja
ST. CATHARINES'I PAULUSE KOGUDUS
ja ÕPETAJA

OOTAMATU SURMA LÄBI LAHKUS
ARMAS KAASVÕITLEJA JA ENDINE JUHATUSLIIGE

ltn. BORIS KAASIK

Surnud 8. jaanuaril 1977 Torontos

Mälestab leinas

TORONTO EESTI VÕITLEJATE ÜHING

KALLIST SÕPRA

ENDEL KUUSKAND'i

mälestavad leinas

KALJO ja JOHAN REIDAK perekondadega
HELENE GRAUER
IDA ARENEEM
SALME NÕMMIK

LUGUPEETUD SELTSI LIIGET

LAURA KAMPUS't

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI SELTS

Südamlik kaastunne DAGMAR KAASIK'ule tema abikaasa

BORIS KAASIK'u

surma puhul

EESTI RAHVUSTEATER KANADAS

Armas AINO, oleme Sinuga armsa abikaasa

ENDEL'i

kaotusel

KOOLISÕBRAD NOORUSPÄEVILT VALGAS

ARMAST

LAURA KAMPUS't

mälestavad

JAKOB ja EMILIE

MEIE ARMAS SÕBER

BORIS KAASIK

Mälestavad leinas

KIIRA ja OSKAR LINDE
TIINA ja UDO LEPPIK
RIINA ja RUDOLF LIPP

ARMAST SÕPRA JA RISTIISA

ENDEL KUUSKAND'i

mälestavad kurbuses

TOOMAS METSALA perekonnaga
ristipoeg AGU
GNEOMAR PAJUS

OMA ARMAST JA LUGUPEETUD KOORILIIGET

LAURA KAMPUS't

mälestavad leinas

TORONTO EESTI SEGAKOOR

LUGUPEETUD SELTSILIIGET

BORIS KAASIK'ut

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI SELTS

Mälestame kurbuses oma naabrit Kiviojal, lugupeetud ühingu asutajat, endist juhatusliiget

ENDEL KUUSKAND'i

Leinab

KIVIOJA ÜHING

MÄLESTAME LEINAS

LAURA KAMPUS't

HILDA ja ALEKSANDER ANTO

ARMAST SÕPRA

BORIS KAASIK'ut

mälestavad

SALME ja EVALD RAID
VAIKI ja ROMAN TOI
AINO ja PAUL VESILIND

ARNOLD KÄRNER'it

mälestavad

HELMI TAMME
ANNE ja ANTS SAKS
MADLI ja AVO KITTASK
KADRI ja NEAL SANDY
HERTA PETTAI

Südamlik kaastunne pr. MARIE DULDER'ile ja perele tema õe

LAURA KAMPUS'e

surma puhul

Mälestab

H. MÄNNIK

OMA ARMAST VILISTLAST

med. FERDINAND ÜTT'a

sündinud 7. jaanuaril 1909 Tartus
surnud 25. detsembril 1976 Stokholmis

mälestab sügavas leinas

KORPORATSIOON FRATERNITAS ESTICA

Südamlik kaastunne kooliõele, ÕIE KÄRNER'ile, tema abikaasa

ARNOLD KÄRNER'i

lahkumise puhul

LEIDA MARKS
KARIN TÄHISTE

ENDIST PATALJONIÜLEMAT JA HEAD RELVAVENDA

major CLAËS GRIPENBERG'i

sündinud 16. jaanuaril 1911
surnud 20. detsembril 1976

mälestab

SOOMEPOISTE KLUBI TORONTOS

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aaastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Avaldame kaastunnet GEORG UMB'ile tema ema

ALIDE

surma puhul Kodu-Eestis

ASTRID ja EDUARD LIIVOJA perekonnaga
LILLA TOMBAK perekonnaga
VILBERT TÜLL perekonnaga
MEINHARD ÜKSIK perekonnaga
JOHANNES ja LISETTE VÄLI

● Stokholmi Eesti Nelipüha kogudus valis oma uueks vanemaks ja jutlustajaks Allan Lauri. A. Laur on kutselt hambaarst. Senini oli samal kohal koguduses tema isa Herman Laur, kes kohalt lahkub, jääb aga edasi koguduse juhatusse.

● Lõuna-Rootsi koguduse Malmö pihtkond valis uue juhatuse koosseisus: esimees Valmar Erik, sekretär Juhan Reitalu, laekur Nigul Palmar ja liikmed Leida Anari ja Susanne Järvik. Pihtkonna liikmemaksu oli tasunud 70 liiget.

Masendav rezhiimivastaste protsess Tallinnas

Tallinnas mõisteti kohut m. a. oktoobri lõpul viie Eesti Demokraatliku Liikumisse (EDL) kuuluva isiku üle. Protsess toimus vene keeles. Hoonet ja kohtusaali valvasid KGB ning miilitsa töötajad. KGB silmis ebalojaalsete isikute juurdepääs, samuti märkmete tegemine kohtusaalis oli keelatud. Ometi on Lääne jõudnud Tallinnas toimunud kohtuprotsessi kirjeldus, millest selgub terve rida masendavaid tõsiasju.

Kaebealuseid süüdistati nõukogudevastases tegevuses 1970—74. a. Selle tegevuse eesmärgiks olevat olnud NSVL ühiskondliku ning riikliku korra õõnestamine. Kaebealuseid süüdistatakse Eesti Demokraatliku Liikumise (EDL) programmi koostamises, paljundamises ja levitamises.

Kaebealuseid süüdistatakse veel Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) vahelesegamise taotlemises NSVL siseasjadesse. 1972— 74. a. olevat kaebealused arutanud, koostanud ja paljundanud, hoidnud ja levitanud ÜRO Peaansambleele suunatud memorandumit ning ÜRO peasekretärile K. Waldheimile suunatud kirja, milledes esitatavat õelat laimu NSVL sise-, välis- ja rahvuspoliitika kohta. Nende dokumentide sisu olevat leidnud laialdast vastukaja kodanliku ning emigrantliku ajakirjanduse poolt.

Kaebealuseid süüdistatakse ka materjalide koostamises ja saatmises „Jooksvate sündmuste kroonikale", kuulumises Eesti Rahvusrindesse, sidemete pidamises Moskvaga, Leeduga ja Lätiga.

Süüdistusaktis kinnitatakse, et kaebealuste süü on kindlaks tehtur süüaluste ja tunnistajate seletusega, asitõenditega, ekspertiisi tulemusel.

Süüalustest Soldatov ja Kiirend loobuvad kaitsjatest. Soldatov teeb seda eetilismoraalsetel kaalutlustel. Ka Mätik ja Juskevitsh loobuvad hiljem kaitsjatest. Mätik peab vajalikuks ÜRO inimõiguste eksperdi kohtusse kutsumist, temaga ühinevad Soldatov ja Juskevitsh. Kohus otsustab asja eitavalt.

Süüalused välja arvatud Varatu, ei tunnista ennast süüdi ega loe näiteks EDL ja Eesti Rahvusrinde dokumente nõukogude vastaseks ja laimavaks. Terve kriitika soodustab puuduste ja ebaõigluse kõrvaldamist. Mätik ütleb, et ta on jõudnud veendumusele, et mitte töölisklass pole ühiskonna eesrindlikuks jõuks.

Kiirend peab vajalikuks märkida Varato ebaväärikat, kui mitte öelda alatut käitumist, kes silmakirjalikult veeretab kogu süü teiste peale.

Sellise hinnaga saadud vabadus lasub raske koormana temal ja tema perekonnal.

Kohtu protsessist selgub veel terve rida nõukogude süsteemile iseloomulikke asjaolusid. Juskevitsh kaebab kohtule, et valve on talle õlga löönud ja peale dokumentide jõudmist ÜRO-sse novembri lõpul 1974. a. on talle kallale tungitud: arreteerimine sündis 13. dets. Kiirend nõuab, et talle esitataks medikamentide nimekiri, mida kasutati tema ravimisel eeluurimise ajal. Üle 10 kuu kestnud eeluurimise ajal pidid süüdistatavad läbi tegema uurimise kohtupsühhiaatrilises kliinikus Moskvas ja Tallinnas. Kiirend teatas, et ta võtab tagasi eeluurimise käigus antud tunnistused. Ta selgitas, et kirjutas neile alla protesti märgiks uurijate surve vastu.

Anname allpool edasi protsessi üksikasjalise kirjelduse.

Ülemkohus. Tallinn, Pärnu mnt. 7, tuba 35.

Hoonet ja kohtusaali valvavad KGB ning miilitsa töötajad. Sissepääs on võimaldatud ainult KGB töötajatele, väljavalitud parteiaktivistidele Tallinna asutustest, kaebealuste omastele, vabade kohtade korral ka mõnedele teistele soovijaile. KGB silmis ebalojaalsete isikute juurdepääs, samuti märkmete tegemine kohtusaalis on keelatud.

Protsess toimub vene keeles, kohtu dokumendid on venekeelsed. Mätikut, Kiirendit, Varatot, tunnistajaid vahendab tõlk.

ESIMENE PÄEV (21. okt. 10.00—18.35, vaheajaga 13.00—14.30)

Arutatakse süüasja N-163/74, alustatud 4. 12. 1974, mille kohaselt K. Mätikut, S. Soldatovit, M. Kiirendit, A. Juskevitshi ja A. Varatot süüdistatakse ENSV Kriminaalkoodeksi §-de 68 p. 1 (nõukogudevastane tegevus) ja 70 p. 1 (eriti ohtlik riigivastane organisatsiooniline tegevus) järgi. K. Mätikut veel § 207 p. 1 (ebaseaduslik relva omamine) järgi.

Kohtunik: Ülemkohtu esimehe aset. Afanasjev.

Prokurör: Kesler. Sekretär: Orask. Kaitsjad: Hiiesalu (Mätik), Glikman (Soldatov), Kägi (Kiirend), Salks (Juskevitsh), Kon (Varato).

Kaebealused:

Kalju Jaani p. Mätik, sünd. 1932. a. Tartus, vallaline, eluk. Tallinn, Lehola 27, õppis Nõmme 10. Keskkoolis, lõpetas Tallinna Polütehnilise Instituudi (TPI) elektriinsenerina, töötas „Eesti Energias", hiljem TPI automaatika kateedri assistendina, arreteeriti 13. 12. 1974.

Sergei Ivani p. Soldatov, sünd. 1933. a. Narvas, abikaasa Ludmilla Grünberg, 16-a. poeg, eluk. Tallinn, Lembitu 8—49, lõpetas Leningradi Polütehnilise Instituudi masinaehitusinsenerina, töötas insenerina, TPI assistendina, tõlgina, arreteeriti 4. 1. 1975.

Mati Alfredi p. Kiirend, sünd. 1939. a. Tallinnas, abikaasa Malle Kiirend, 2 last (10 ja 1 a.), eluk. Tallinn, Tatari 3—6, lõpetas TPI soojustehnikainsenerina, töötas Tallinna Soojuselektrijaamas, viimase aasta kinoreklaamikunstnikuna, arreteeriti 13. 12. 1974.

Artjom Juskevitsh, sünd. 1931. a. Valõõnias, ukrainlane, abikaasa Olga Juskevitsh, 17-a. tütar, eluk. Tallinn, Tähetorni 33, tehnilise keskharidusega, parteilane, töötas viimati tõlkijana „EKE Projektis", arreteeriti 13. 12. 1974.

Arvo Varato, sünd. 1932. a. Tallinnas, abikaasa Maie Hunt, 3 last (12, 5 ja 2 a.), eluk. Tallinn, Aate 7—2, lõpetas Tartu Riikliku Ülikooli arstina, töötas viimati Maardus.

Kõik on varem kohtu poolt karistamata. Neilt küsitakse, kas nad on nõus kohtu koosseisuga.

Soldatav ei ole nõus, nõudes, et demokraatliku liikumise esindajate üle peaks kohut parteitu, s. t. erapooletu ja objektiivne kohus. Mätik ei ole nõus, lugedes vajalikuks ÜRO inimõiguste eksperdi kohalviibimist. Temaga ühinevad Soldatav ja Juskevitsh. Kiirend küsib, kas on seaduslik, et prokuröriks on juurdlust teostanud isik.

Afanasjev (Af.) vastab, et on küll. Lükkab tagasi ka teised taotlused.

Soldatov ja Kiirend loobuvad kaitsjatest. Soldatov teeb seda eelismoraalsetel kaalutlustel, Kiirend motiveerib oma otsust sellega, et kommunistliku maailmavaatega advokaat ei kõlba käesoleval juhul kaitsjaks. Kägi ja Glikman lahkuvad. Af. tutvustab Soldatavile ja Kiirendile kaitsjatest loobumisest johtuvaid lisaõigusi.

Juskevitsh kaebab kohtule, et valve lõi teda õlga.

Af. (kaptenile, konvoi ülemale): Arvesse võtta! Istuge!

Prokurör loeb ette süüdistusakti, millele on alla kirjutanud KGB juurdlusosakonna ülem alampolk. Nikitin:

Kaebealused, olles meelestatud nõukogudevastaselt, tegelesid 1970—74. a. organiseeritud nõukogudevastase tegevusega, mille eesmärgiks oli NSVL ühiskondliku ning riikliku korra õõnestamine. Astusid üksteisega kuritegelikesse sidemetesse, arutasid, koostasid, paljundasid, hoidsid ja levitasid EDL Programmi, mis on nõukogudevastase ja laimava sisuga dokument. Kirjutasid laimava ning nõukogudevastase sisuga artikleid ja andsid välja nõukogudevastaseid ajakirju.

Taotledes ÜRO vahelesegamist NSVL siseasjadesse, 1972—74. a. arutasid, koostasid, paljundasid, hoidsid ja levitasid ÜRO Peaassambleele suunatud memorandumit ning ÜRO peasekretärile K. Waldheimile suunatud kirja, milledes esitatakse õelat laimu NSVL sise-, välis-, ja rahvuspoliitika kohta. Nende dokumentide sisu leidis laialdast vastukaja kodanliku ning emigrantliku ajakirjanduse („Vaba Eesti Sõna", „Eesti Päevaleht", „Teataja" jt.) ja nõukogudevastaste raadiojaamade (Ameerika Hääl, Vabadus, Kanada, Madrid jt.) poolt.

(Järgneb)

SPORT

Edur mängib hästi

Nädalapäevad enne jõule oli meie hokihuvilistel Torontos võimalus näha mängimas Toomas (Tom) Edurit, ainukest eestlasest hokimängijat, kes võistleb kõige kõrgemas elukutselises liigas NHL-s. Siis külastas Torontot „Rockies" nime kandev meeskond Coloradost, kuhu Edur kuulub alates 1976/77 a. hooajast.

Toomas mängis teatavasti kolm eelnevat hooaega teise kõrgema liiga WHA meeskonnas Clevelandi „Crusaders". Kuna viimane likvideerus, värvati ta kui hea mängija Colorado värskelt asutatud meeskonna koosseisu. Leping sealse klubiga on samuti kolmeks aastaks ning tasu ka umbes sama, mis oli Clevelandis.

Knigi Edur ei kuulu nn. superstaaride klassi (sinna jõuavad üldse väga vähesed), on ta siiski näidanud head mängu ja pälvinud korduvalt tähelepanu. Selles võisid veenduda ka need, kes jälgisid Toronto—Colorado vahelist ülalnimetatud mängu. Colorado meeskonna teine värav oli täielikult Eduri teene. Tema tugeva pealelöögi suutis Toronto väravavaht pareerida ainult osaliselt ning väljapõrganud ketta saatis väravasse üks teine mängija. Edurile pandi sellega kirja järjekordne „assist" ehk väravasööt. Neid on tal esimese paari kuu jooksul kogunenud kümme. Nendele lisandub kaks otsest väravatabamust, seega kokku 12 punkti, mis on üsna hea saavutus kaitsemängija kohta.

Tunnustavaid sõnu toob Edurile ka Kanada hoki-nädalaleht „Hockey News" oma 17. dets. numbris. Kaheveeruline kirjutis suure pealkirjaga ja Toomase pildiga sisaldab rohkesti kiitust. Leht annab 22-aastasele mängijale nime „vana noor veteran", kes on oma meeskonna üheks tugisambaks.

Ameerika elukutselistes hokiliigades mängib mitu vendadepaari. Kui me umbes aasta tagasi avaldasime lootust, et tänavu võiboll saame seal näha ka esmakordselt kaks eestlasest venda võistlemas, siis ei ole see kahjuks täitunud. Toomas Eduril on nimelt mõned aastad temast noorem veli Andres, kes samuti on heade võimetega hokimängija. Lõpetades mullu kevadel gümnaasiumi, ei jäänud ta siiski ühegi profimeeskonna „võrku". Nüüd mängib ta amatöörina edasi Guelphi ülikooli meeskonnas. Teisel jõulupühal alustasid nad kaks nädalat kestvat võistlusreisi Euroopasse, kus on ette nähtud viis-kuus mängu mitmel pool — Hollandis, Shveitsis ja mujal.

Okup. Eesti parimad sportlased

Okup. Eesti parimad sportlased selgitatakse tava kohaselt detsembris. Juba aastaid on see ülesanne usaldatud spordiajakirjanikele, tele- ja raadiokommentaatoritele. Detsembris seadsid nad ritta kümme edukaimat mees- ja viis naissportlast, samuti kolm parimat võistkonda.

Eesti parimaks meessportlaseks nr. 1 sai nagu mullugi Montreali olümpiamängude kuldmedalimees jalgrattur A. Pikkuus, kusjuures tema edu seekordsel ringküsitlusel oli üliveenev — kõik 50 spordiajakirjanikku seadsid ta oma nimekirjas esikohale. 500 punkti kogunud A. Pikkuusile järgnesid eesti meister 10 000 jooksus E. Sellik 427, Montreali olümpiamängudel pronksmedali pälvinud sõudja R. Arnemann 363, akvalangist J. Kravets 229, kaugushüppaja T. Lepik 212, poksija G. Tolmatshov 163, võrkpallur V. Loor 136, orienteeruja J. Tasa 108, akvalangist A. Dalidovitsh 91 ja laskur M. Jõgi 80 punktiga.

Naissportlastest tunnistati esikoha väärilisena tänavustel EM-võistlustel tublilt esinenud laskur L. Erm. Tema sai 249 punkti. Mootorrattur L. Tull oli 184 punktiga teine ja sõudja R. Palm 91 punktiga kolmas.

Jõuluvana Hamiltoni täienduskoolis

Küünlavalge kirikule Hamiltonis järgnes all kiriku saalis Täiendus- ja Pühapäevakooli jõuluõhtu. Vanemaid ja vanavanemaid oli kogunenud kenake hulk kohvilaua äärde ning õhtu avas palvusega õp. T. Nõmmik.

Noortepere, oma uhiuutes pühadekleidikestes ja ülikondades, ärevusest punaste põskedega, kogunes lavale. Ingrid Randoja avasõna järele kõlasid koorilaulud: „Jõulukellad" ja „Oh, lapsed kõik tulge" õpetaja Merike Koger'i juhatusel. Välkese näidendi „Üks jõulujutt" esitasid väga kenasti vanema rühma õpilased: Aarne Jõgi, Ants Kalm, Karl Tera, Anne Gerasimchuk ja Karin Randoja koolijuhataja pr. Tamme juhtimisel. Järgnes luulepõimik jõuludeks Ingrid Randoja'lt, Anne Gerasimchuk'ilt ja Karin Randoja'lt. Rõõmsalt ja tublilt esitasid nooremad õpilased jõululoo ühes pildis pealkirjaga „Jõuluhelbed". Tegelasteks olid: Kristiina Laurimaa, Ellen Randoja, Linda Ploom, Tiia Ploom, Linda Sukk, Diana Sukk, Tammy Till, Alan Himma, Thomas Laurimaa, Toivo Pallop ja Shawn Till. Näidendi õpetajateks ja nägusate kostüümide meistriteks olid noored õpetajad Piret Aasa ja Merike Koger. Lõppsõna oli vanema rühma õpilaselt Karl Tera'lt.

Õhtu jõudis haripunkti jõuluvana tulekuga, kellel oli igale hea, lõbus sõna ja välke maiustus käepärast. Seda „rõõmsat ametit" pidas sellel aastalgi F. Koger. Õnnest säravate nägudega lahkusid lapsed vanemate kõrval teadmisega, et see oli vaid jõulude alguseks ja lõbusam osa oli alles tulemas. Kool on laste osas küll tublisti vähenenud, kuid indu ja hoolt jatkub nii noortel kui ka õpetajatel.

JÄÄTUNUD RAAMAT

KOOSTANUD ANTS VOMM

6.

Oma laavapursetega on Islandi vulkaanid muutnud paljud rohelised aasad elututeks kivikõrbeteks, kuid nad on rikastanud saart ka tähelepanuväratavate loodusimedega. Krisuviki „põlevates mägedes", saare edelaosas, on terve mäenõlv kitsa kuristiku serval täis loendamatuid kuumaveeallikaid.

Namari keevad mudakatlad Reikjahlidis, saare põhjaosas, suure laavavälja ja tühimaa vahel, peegeldavad vulkaanilist ohjeldamatut jõudu veelgi selgemini. Seal on vähemalt kaksteist sellist müstilist katelt, mõnes tumehall, mõnes must ebameeldiv paks pulbitsev mass, tugevalt haisedes väävliliste gaaside järgi. Mõni katel ajab oma keevat sisu igale poole, mõni tõuseb aeglaselt nagu pudru potis, ajab üksiku suure mulli üles ja vajub siis katlasse tagasi, jäädes vaikseks jälle hulgaks ajaks. Suurima augu diameeter pole mitte väiksem kui viisteist jalga.

Maailmaimede hulka kuulub aga kindlasti Laugafjalli mäejalal, kesk rohelist aasa asuv Suur Geiser, mis pursates pikemat aega, on moodustanud enda ümber, olenevalt ränikivihappe sisaldavusest, umbes kolmekümne jala kõrguse valli, mis on nii kõva, et haamriga ka tükki küljest ära ei löö. Juhtudes ta kaldale ja vaadeldes ta tavalist mererohelist kristallselget vett, on lausa hämmastav tolle loodusliku basseini lainetu vaikus. Enne suuremaid purskeid võid tunda kui maaaluse äikese lähenemist, siis lööb vesi basseinis keema, aegajalt paari jala kõrgusele pursates. Vahest peab ootama terve päeva, enne kui maa alt kuuldub tavalisest tugevamat mürinat, maavärisemist ja siis see juhtub. Võimsalt purskub suur veemass kuni kaheksakümne jala kõrgusele, järgneb teine ja kolmas purse, siis on geiseri bassein pea veetu. Umbes kolme tunniga täitub ta taas. voolates vahest vaikselt üle madalama kaldaserva Hvitasse jõkke, ja siis algab taas too looduslik vetemäng kaugelt tsivilisatsioonist, ikka päevast päeva ja sajandist sajandisse.

Almannagja vulkaaniline hiigelkuristik on kahtlemata järgmine Islandi vaatamisväärsusi. Peale pikka ja igavalt tüütut ratsutamist ühel neist pikast laavaribadel, mis hangunud jõgedena katavad saart, Thingavalla järvest Skalafell'ini, leiab end rändaja paratamatult silmnähtavalt ületamatu takistuse ees, kuna tohutusuur Almannagja või Allmani lõhe ehk kanjon, algab just ta jalgade ees. Seal on õieti kaks sellist hiigellõhet, kahelt poolt palistatud saja jala sügavusest, mustadest laavaseintest.

Mr. Ross Browne, kes ühe neist kuristikest võrdlemisi põhjalikult läbi uuris, kirjutab oma matkapäevikus, et peale kaheksamiililist vaevalist edasipääsu jõudnud ta mingi maaaluse auguni. Auk olnud suur, sada jalga sügav ja täis laavamoodustisi, nagu oleks siit mingi lahing üle käinud.

Kalmanstungast 8,5 km kaugusel, ühe määratusuure laavavälja keskel, mis oma päritolult tekitas arvatavasti Bald Jökuli jääliustiku, asetsevad kusagil kuulsad Surturi koopad. Surtur olnud vanas skandinaavia mütoloogias tuntud kui pimeduse vürst. Peasissekäigu moodustab sisselangenud laavakatus. Sealt alla laskudes leiab koopakülaline end kohe miili sügavuse koopasuu eest. Koopa kõrgus on umbes nelikümmend jalga ja laius kindlasti viiskümmend. Laavakoorik, mis on koopa laeks on umbes kaksteist jalga paks ja kihistunud sammastekujulikult, moodustades kui looduslikud purskekivimist piilarid Pimedusevürsti mahajäetud saalidesse. Nagu vanades varemetes ikka, nii on ka siin suureks takistuseks kohati sisselangenud koopaseinad ja üksikud ümberlükkunud kivimid, millistest on libe ja raske üle minna. Jõudes aga vaevarikkad takistused ületada, jõuate muinasjutulisse jääkoopasse, mis peale pimedat ja sisselangenud vestibüüli teid lausa kuninglikult tervitab. Kristalse peegelsileda põranda ümber tõusevad piilaritekihid asteastmelt kõrgemale, teravnedes lõpeks vahakuünla jämedusteks kaunistusteks ja laest ripuvad alla suured jääst ilustused, peegeldades vastu suure aula peegelsilelt jääseintelt, särades nii tuhandekordselt ja lausa hämmastamapaneva ilu ja müstilise valgusega.

Meenub kui 1966 Madriidist Santanderi, Biskaia lahe ääres, sõitsin ja ekskursiooni ürgaegsetesse kaljukoobastesse tegin. Mõnikümmend meetrit Altamira kaljukoopast, mis on kuulus oma lakkemaalitud loomakujutistega, oli teine koobas, mis oli tekkinud kivimite sulamisest. Peab ütlema, et eriti need figuurid, mis olid tekkinud laest alla langevate dolomiitlike sammaspurikate vastu koopapõrandale, näisid sellistena nagu oleks kunagi õige ammu keegi kunstnik oma kujud kõik siia koopasse varjule toonud, kus nad siis õige pika aja jooksul kaitsva dolomiidikorra katteks peale olid saanud.

Mr. Holland, üks Surts-hellir'i külastajaist saja aasta eest kinnitab, et ta ei ole kunagi näinud midagi ilusamat. Saksa looduseuurija Preyer peab seda üheks looduse ilusamaks kätetööks, meenutades talle muinasjutukoopaid Araabia muinasjuttudes. Islandi kärestikulistest jõgedest suurimad on Thiorsa ja Hvita. Islandi jõgedel on paju jugasid ja koski, mis oma ilult Shveitsi omad tihtipeale ületavad.

Ookeanihoovused pesevad Islandi randu erinevatest kaugustest. Lõuna- ja läänerannik, olenevalt Golfi hoovusest, on jäävabad talve läbi ja siin valitseb soojem kliima kui saare polaarhoovuste kütkes olevas osas, mille rannik saab jäävabaks alles juulis, või koguni augustis. Sisemaa kliima on suvel aga jahedam kui Siberis, või Hudsoni lahe ääres. Vanasti oli Island metsarikas ja seal ehitati isegi laevu.

Esimeste asukate randudes Islandil elasid siin neljajalgsetest vaid rohuhiir ja arktika rebane, kuid mered olid arusaadavalt rikkamad vaaladest, pääsuvaaladest ja hüljetest. Norra asukate poolt saarele toodud härg, lammas ja hobune on kujunenud nende järeltulijate laudarikkuseks.

Kuidas elati Islandil 100 aastat tagasi, sellest kirjutab „Jäätunud raamat":

Islandi veed on kalarikkad. Nad ei täida vaid oma kalurite kõhte ja kukruid, vaid meelitavad ligi ka välismaade kalalaevu. Aastas umbes 7000 prantsuse, hollandi ja belgia meremeest, 300 luubil kalastavad Islandi lähedal ja muidugi ka oma kolmkümmend väikest inglise luupi. Kui neil on olnud hea saak, müüvad nad selle Shetlandil ja ruttavad tavaliselt veelkord tagasi.

Islandi kalastusaeg, veebruarist juunini, seob umbes poole saare meesperest, neid tuleb siis kokku saare kaugematest urgastest, vaatamata veebruari külmadele ja tuulistele ilmadele. Igalpool, kus nad öömaja paluvad, võetakse neid lahkelt vastu, mis kuulub ilmtingimata saarerahva viisakuskommete hulka.

Veebruarist maini on need talupojad kalameestel abiks, saades igaüks peale oma kalaportsioni veel nelikümmend naela jahu ja päevanormi haput jooki.

Laevameeskonnad elavad tavaliselt koos mõnes kalurihütis ja rasket tööd tehes närivad nad tavaliselt vaid tubakat või lagritsat. Tagasi kitsasse ööbimiskohta tulles saavad nad enne magamaminekut kehvematest kaladest, või tursapea suppi. Kalad lõigatakse lahti ja riputatakse kuivama, jäetakse lihtsalt randa külma tuule ja päikese hoida, mis muudab kalad kõvaks nii et nad võivad säiluda aastaid.

Lõhe, mis alul loididest saarlastest puutumata veekogudes vapralt läksu lõi, on leidnud tee Inglise kalaturule. Üks väike jõgi nimega Laxaa on renditud ühe Inglise kompanii poolt 100 naela eest aastas. Kompanii saadab iga aasta teenistujad parimate kalaaparaatidega kohale. Kalasaak keedetakse kohapeal ja pakitakse siis õhu- ja gaasikindlalt plekkkarpidesse, nii et Londonisse jõudes on kalad pea samavärsked, kui oleks nad alles värskelt püütud.

Islandis ei leidu mineraale, kalliskive, kaljusoole ega sütt. Süsi on tavalisele islandlasele liiga kallis küttevahend ja sulfuriladem on nii vaesed, et võrreldes Sitsiiliaga, läheb seal niipalju kaevanduses kaotsi, kui siin leidub. Turvast kaevatakse vaid üksikutes kohtades. Tavaline põletisaine on lehma ja lamba kuivanud sõnnik, kuid vaesele kalamehele ei jätku sedagi. Ta põletab kuivatatud merelinde koos sulgedega, kalaluid ja ajupuid. Rannarahval pole vahest petrooleumi vajagi, kuna hoovused toovad randa üksikuid siberimände või golfihoovus lõunast mõne laastatud palmikere troopikast, millest jätkub hulgaks ajaks pliidi alla.

(Järgneb)

Konsul Ferdinand Saukas

IN MEMORIAM

Asja saabus kurb sõnum Sao Paulost, Brasiiliast, et sealne E. V. konsulaar-esindaja Ferdinand Saukas on pika ja raske haiguse tagajärel surnud.

Mis paneb selle sõnumi eriliselt traagilisse valgusesse, on teadmine, et konsul Saukase abikaasa maine elukäik lõppes ainult mõni nädal enne tema enese surma. Kahtlematult kiirendas armsa elukaaslase kaotus haiguse kriitilisse faasi jõudmist.

Ferdinand Saukas sündis Mandzuurias 29. jaan. 1908, kus tema isa töötas raudteelasena. 1923. aastal opteerus perekond Eestisse ja tema edasise, kõrgema hariduse omandamine toimus juba Tartu Ülikoolis, mille lõpetas juristina.

Eestis töötas F. Saukas Tartu ja Valga vangimajade ülemana. 1936. aastal astus ta välisministeeriumi teenistusse ja tema esimeseks välisesinduse koosseisu määramiseks kujunes saatkonna sekretäri koht Moskvas. 1939. a. lõpu üha raskenevas poliitilises olukorras kutsuti ta tagasi kodumaale, kus ta abiellus ja sai välisministri poolt määratud asekonsuli kohale Sao Paulos. Ta asus oma uuele positsioonile 1940. a. algul ja püsis seal kuni surmani.

Peale otseste konsulaarkohustuste täitmist, aitas F. Saukas energiliselt korraldada sealsete Brasiilia Eesti organisatsioonide tegevust ja oli Balti rahvaste vahelise koostöö hingeks ja juhtijaks. Ta oli paljude kommunismivastaste aktsioonide juhtijaks ja koordineerijaks, püüdes tähelepanu juhtida meie rahva saatusele kommunistliku imperialismi ohvrina.

Erilise tähelepanu osaliseks sai tema poolt korraldatud Balti väljapanek Sao Paulo linna 400 a. juubeli tähistamise raamides.

Ta oli respekteeritud oma Brasiilia kaasmaalaste ja Balti organisatsioonide poolt. Ta oli korduvalt Sao Paulo konsulaar-korpuse sekretäriks, mis on tõendiks, et ta oli teeninud oma konsulaarkolleegide usaldus ja lugupidamise.

Konsul Saukast jääb leinama poeg Olev perekonnaga Sao Paulos, sugulased Brasiilias ja Kanadas, Korp Frat. Estica pere, kuhu kadunu kuulus akadeemiliselt ja kõik need lugematud kaasmaalased, kes on tema heatahtliku abivalmidust tunda saanud.

ILMAR HEINSOO

Meie read hõrenevad

IN MEMORIAM

New Yorgis varises manalasse energiline haridustegelane August Kõhelik, õpetaja, laulu-armastaja ja laulu-harrastaja kuni oma viimse hingetõmbeni. Mälestades oma kolleegi Saksamaa eesti kooli ajast, oli A.K. üks muhedaid, sõbralikke kaasõpetajaid. Kahjuks kohtasin teda ja ta perekonda siin maal üsna harva, kuid kui saime kokku mõne eesti ürituse puhul, kas kontserdil või teatris, olime kõik rõõmsad jällenägemise üle. Minu kaastunne tema abikaasale ja lastele nende kaotuse puhul! Ainus troost olgu neile, et nad võivad seisatada oma armsa lahkunu haua juures palves ja tänutundes tema teenete eest, kuna meie keskel on nii paljusid, kelle omakses on oma elutee lõpetanud, aga kelle hauda keegi ei tea ega leia.

Lahti löönud viimase numbri New Yorgi ajalehe, leidsin sealt teise surmakuulutuse: Meeme Mälgi, klassikaaslane Tartu Õpetajate Seminari päevilt on lahkunud. Mõni aeg tagasi kohtusime New Yorgi Eesti Majas, kus kavatsesime kokku kutsuda selle seminari õpilasi-õpetajaid, niipalju kui neid on paguluses. Meie teada on siin maal ainult 3 seminari lõpetajaist, kuid oleks olnud siiski armas meenutada meie seminari päevi. Kahjuks jäi see kohtumine teostamata. Minu südamlik kaastunne M.M. perele ja suur tänu teenekale haridustegelasele tema tehtud töö eest! Kadunud on üks tasakaalukas ja sõbralik klassikaaslane.

MARTA KOPPEL

Mitmekultuurilisus? See on teie teha.

Kogu mitmekultuurilisuse taga peituv idee seisab selles, et aidata kanadalasi üksteisega läbisaamisel ning üksteise tagapõhja ja erinevuste mõistmisel.
Ehkki mitmekultuurilisus on valitsuse alaline poliitika kõigile kanadalastele, on see vabatahtlik. Meie ülesandeks on seda käiku rakendada.
Meie föderaalvalitsus võimaldab järgmisi programme ja võimalusi meie erikultuuride säilitamiseks:

THE DEPARTMENT OF THE SECRETARY OF STATE
Riigisekretariaadi osakond

Mitmekultuurilisuse programm on kujundatud selleks, et abistada ja edutada nende Kanada gruppide kultuurilist tegevust, kes tahavad säilitada ja viljeleda kultuuripärandit Kanadas. Allpool toodud aktsioonide rakendamine aitab saavutada seda eesmärki:

Side etniliste gruppidega, Ethnic Groups Liaison
Selle programmi alusel kasutatakse professionaalseid jõudusid üleriigilises ja kohalikus ulatuses, et abistada gruppe organisatsiooni ja kommunikatsiooni alal.

Kanada identsuse programm, Canadian Identities Program
Taotleb vähemusgruppide kultuurilise identsuse tugevdamist ning edutab suuremat arusaamist Kanada kultuurilisest mitmepalgelisusest käsitööde, teatri, rahvapidustuste ja kirjanduse kaudu.

Kanada etnilised uurimused, Canadian Ethnic Studies
Canadian Ethnic Advisory Committee juhtimisel arendatakse programme etnilisteks uurimusteks Kanadas. Advisory Commitee korraldab ka programmi külalisprofessorite ja -lektorite loenguteks Kanada ülikoolides.

Abi mitteametlike keelte õpetamiseks, Non-offician Languages Teaching Aids
Keeltekursuste korraldamiseks ja õppematerjalide muretsemiseks antakse majanduslikku toetust.

Mitmekultuurilisuse keskuste programm, Multiculturalism Centres Program
Abistatakse seltskondlikul alusel tegutsevaid gruppe mitmekultuurilisuse keskuste rajamiseks kohtadel.

Immigrantide integratsiooni programm, Immigrant Integration Program
Abistatakse mitmesuguseid gruppe, et võimaldada immigrantidel intensiivsemalt osa võtta Kanada ühiskondlikust tegevusest.

Kavandite toetuste programm, Projects Grants Program
Seltskondlikul alusel tegutsevatele gruppidele antakse majanduslikku toetust laialdaseks mitmekultuuriliseks tegevuseks.

THE NATIONAL FILM BOARD

Mitmekultuurilisuse programmile oma panuse andmiseks on National Film Board ise produtseerinud üle 400 oma filmi 19-nes eri keeles. Neid on võimalik saada tasuta National Film Board'i büroodest järgmistes linnades: Vancouver, Winnipeg, Toronto, Montreal, Ottawa ja Halifax.

THE NATIONAL MUSEUM OF MAN

National Museum of Man Ottawas dokumenteerib Kanada kõigi etno-kultuuriliste traditsioonide ajaloo. Muuseum on kogunud juba suurel arvul kunstiesemeid, helilinte ja filme. Erilist tähelepanu omistatakse sellistele elementidele nagu rahvapärane arhitektuur, kodused mööblid, toitude ja käsitööde produtseerimine enne tööstusajastut, traditsioonilised muinasjutud, perekondlik ja ühiskondlik elu, pidusöögid ja riitused. Samuti organiseeritakse kultuurilisi väljapanekuid ja rändnäitusi.

THE PUBLIC ARCHIVES

National Ethnic Archives programm taotleb etno-kultuuriliste materjalide leidmist ning nende kaitsmist kadumise, kahjustuste ja hävimise vastu. Selle ala eksperdid on asunud koguma selle rikka ja tähtsa pärandi materjale, sõlmides kontakte etno-kultuuriliste organisatsioonidega, ühingutega ja üksikisikutega.

THE NATIONAL LIBRARY

National Library on organiseerinud mitmekeelse raamatute teeninduse. Selle programmi raamides hangitakse raamatuid Kanadas räägitavates mitteametlikes keeltes ning juhitakse need rahva hulka avalikkude raamatukogude kaudu. Samuti suurendatakse mitteametlikes keeltes ilmunud raamatute arvu paljudes raamatukogudes. Esimene saadetis raamatuid, mis olid trükitud kümnes keeles, saadeti Ottawast välja 1975. aasta märtsis. Igal aastal kavatsetakse erikeeltes trükitud raamatute arvu suurendada viie keele võrra ning viia see 70-nele keelele.

Oma seisukohtade esitamiseks või lähema informatsiooni saamiseks palutakse kirjutada:

MULTICULTURALISM, 16th FLOOR, 66 SLATER STREET, OTTAWA, ONTARIO K1A 0M5

Hon. John Munro
Minister Responsible for Multiculturalism

L'hon. John Munro
Ministre chargé du multiculturalisme

Rootsi kuningas päästis naise surmast

STOKHOLM — Rootsi kuningas Carl Gustav XVI läks jõuluõhtul oma koera jalutama ja päästis ühe hiina naise elu, kes oli peagu surnuks külmunud. Naine oli külastamas Rootsit ja oli nõrkenuna lumme vajunud lossi lähedal olevas Ulriksdal'i pargis.

Kui kuningas pärast õhtusööki läks koeraga parki jalutama, jäi koer äkki lumehange juures peatuma ja hakkas nuusutama. Kui kuningas läks ligemale leidis ta kergelt riietatud naise teadvusetult lumes lamamas. Kuningas kandis ta oma õe majja ning sealt viidi ta kohe haiglasse. Arstid ütlesid, et naist poleks olnud enam võimalik päästa, kui ta oleks jäänud pool tundi kauemaks lumme. Naisel oli ainult vähemaid külmakahjustusi ja ta vabastati peatselt haiglast.

Hiinast saabunud naine, kes jäi tundmatuks, oli võtnud osa Ulriksdali lossi peakorteris peetud peost. Ta oli läinud välja, et kogeda esmakordselt lumes kõndimist. Kuid ta oli alles esimest päeva Stokholmis reisist väsinud ja liiga kergelt riietatud, mistõttu ei suutnud talvele vastu panna.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Toimetusele saadetud kirjandus

EESTI KULTUURI KOONDISE INFORMATSIOON nr. 19 — 1976. EKK poolt regulaarselt väljaantav bülletään avaldab organisatsioonide informatsiooni, ühiselt koostatud ürituste kalendri, mille abil välditakse kõik kokkusattumised. Nende kõrval tehakse kokkuvõtteid eelmisel hooajal olnud üritustest, nii on E. Pettai koostanud väga ulatusliku ja põhjaliku täpsusega ülevaate Raamatuaastal korraldatud üritustest Rootsis, KA/TS jutustavad teatritegevusest Stokholmis ja teatrimuljeist ÜEP '76-l. Lisaks organisatsioonide üritusi, lillefondi annetajate nimekiri ja kirjanduse müüginimekiri.

SIDEMEES — Jõulud 1976. Vancouveri Ühendatud Koguduse vaimulik aegkiri. 24-leheküljeline stensileeritud ajakiri toob A. Proosi „Jõulud 1976", Taimi Proosi „Mees Siberist", O. Õunpuu „Läki nüüd Petlemma", A. Lindforsi „Vaimulik flirtija", V. Nõmme „Lagunevad majad", V. Vink „Kui aeg täitub", Milla Krimmi „Teel õhtule", ja pikk tagasivaade 1976. a. tegevusele, eelteateid järgmise aasta tööle, vajmulikku luulet ja pühadetervitusi.

VALGED PÕLLUD nr. 58 — detsember 1976. Toronto Eesti Baptisti Koguduse Misjonitoimkonna väljaanne toob oma jõulumotiivilise kaanepildiga numbris M. Polasheki luuletuse „Täiuslikkus", A. B. Simpsoni „Kristuse inimeseks saamine", misjonikirju Uus-Gineast, Lõuna-Aafrikast, Keeniast, Lähis-Idast ja Araabiast, Argentiinast, lisaks veel mitmeist paigust kus misjonitööd tehakse. Nende vahel lühemaid kirjutusi maailma usulisest elust, väljavõtteid mitme välisautori tööst, kuhu liituvad siis jõulupühade ja uue aasta tervitused. Need teated misjonipõldudelt on lähedased just oma kirjalaadilises stiilis, kus tuuakse kõik vajadused ja probleemid inimlikult lähedale, sellejuures näidates, et vajadus maailmas on ikkagi aktuaalne misjonitöötajate järgi.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 11. jaanuaril 1977 — Tuesday, January 11, 1977

LUGUPEETUD PEETRI KOGUDUSE ÕPETAJAT

praost HELMUT PIIRI

mälestab

VANCOUVERI EESTI KIRIKUFOND

KALLIST SÕPRA

LEMBIT UUETOA't

mälestavad vaikses leinas

EDUARD LIIVOJA perekonnaga
HEINO TUULMA perekonnaga
ERIK VIIRA abikaasaga
Torontos ja
KARL PAULUS abikaasaga, B.C.

Konservatiivide populaarsus tõuseb

OTTAWA — Kanadas möödunud detsembrikuu algul korraldatud ringküsimus kinnitab, et kui Kanadas toimuksid praegu föderaalvalimised, siis saaksid konservatiivid 47, liberaalid 33 ja uusdemokraadid 16 protsenti äraantud häältest. Ringküsimus näitab, et konservatiivide populaarsus on pärast separatistide valimisvõitu Quebeci provintsivalimistel tunduvalt tõusnud.

Kingad Lääne-Saksamaalt ● Tel. 533-8122

Prantsusmaalt, Austriast
Naiste ja meeste kingad.
Ekstra laiad suurused,
ka jalatoega

Pataesi Shoe Salon
480 Bloor W., Toronto 4, Ont.

Edgar Marten uueks Soomepoiste Klubi esimeheks

Pühapäeval toimus Soomepoiste Klubi Torontos korraline aastapeakoosolek tagasihoidliku osavõtjaskonnaga. Koosolekut juhatas A. Tamm, protokollis J. Vihma.

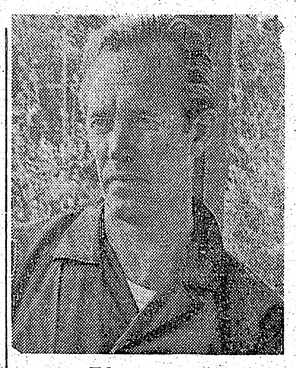

Edgar Marten

Koosoleku avas endine esimees A. Tamm, misjärgi vaikse püstiseisakuga mälestati möödunud aastal surma läbi lahkunud relvavendi Sass Peepret, H. Kruusit, G. Luubertit, F. Weiman-Vahesalu ja endist pataljoniülemat C. Gripenbergi, kes 20. detsembril suri Soomes.

Eelmise aasta tegevusaruandes märgiti aastapäevapidu, kokkutulekut Baltimores koos sellele järgneva koosviibimisega Torontos ja suvepäevad; sellekõrval on mitmel puhul oldud klubi esindamas teiste organisatsioonide üritustel. Kassaaruanne näitas 7.439.59 dollarilist ülejääki.

Uue tegevuskava koostamisel tõstatati üles mitmeid mõtteid, lähemat koostööd ka soome sõjaveteranidega.

Lähemas tegevuskavas on JR 200 rügemendi 33. aastapäeva koosviibimise korraldamine, mis toimub 12. veebr. tavakohase peoga Eesti Majas, milleks on juba eeltööd tehtud.

Teisena on ettenähtud talipäevad 5. märtsil ja samuti tavakohased suvepäevad. Lisaks soovitati omavahelisi filmiõhtuid ja loenguid.

Tegevuskava üheks tähtsamaks punktiks on ajalooraamatu ingliskeelse versiooni väljaandmise lõpetamine, mis on trükikojas juba laotud.

Valimistel valiti uueks esimeheks Edgar Marten, juhatusliikmeiks E. Tigane, A. Tamm, P. Toomsalu ja H. Oja, juhatusliikmete kandidaatideks E. Rande ja E. Lepik; revisjonikomisjoni P. Rabisson, V. Salo ja B. Lõbu.

Koosolekul algatatud küsimuste all leiti, et peakoosolek tuleks tulevikus siduda mingi eeskavaga, et suuremal arvul mehi kokku tuua. Samuti tõstatati ühise sõidu korraldamine järgmistele ülemaailmsetele Eesti Päevadele, kui need soovidekohaselt toimuvad Rootsis.

Läbirääkimiste all vahetati mõtteid ajalookomisjoni töö jätkamiseks mitmel uuel alal ja anti volitus senisele toimkonnale, kuhu kuuluvad J. Vihma, A. Viirlaid ja H. Oja uusi liikmeid juurde kopteerida.

Koheselt järgneval juhatuse koosolekul valiti uueks esimeheks Edgar Marten, abiesimeheks E. Tigane, sekretäriks H. Oja, laekuriks A. Tamm ja varahoidjaks P. Toomsalu.

Sündmuste kalender

★ Laupäeval, 15. jaan. kell 6 õ. Vana Andrese kirikus koguduse tuluõhtu.

★ Pühapäeval, 16. jaan. kell 2.30 p. l. Eesti Majas Toronto Eesti Meeskoori „Pop-kontsert".

★ Pühapäeval, 23. jaan. kell 6 õ. Tartu College'is Nora-Mall Kersoni klaverikontsert.

Võlavabaks saamise aasta Peetri koguduses

Kogudus kaalub teise õpetaja ametisse võtmist

Pärast suurt energiat nõudnud jõulupühade perioodil toimunud tegevust kiriku elus, andsid Peetri koguduse esimees K. A. Kadak ja koguduse õpetaja O. Puhm eesti ajalehtedele jutuajamise, kus käsitleti mitmeid aktuaalseid probleeme koguduse elus, mille lahendamisele tahetakse asuda uuel aastal.

Puudutades äsjast jõulujumalateenistustest osavõttu, vastas õp. O. Puhm, et see oli rahvarohke ja vähemalt jõuluõhtul võttis kolmest teenistusest osa üle 2000 kirikulise. Eriti rahvarohke oli esimene teenistus, kus peale tulvil kiriku kasutati ka allolevaid ruume. Koos esimese ja teise jõulupüha jumalateenistusega tõusis kirikuliste arv üle 2500. Lisaks tehti külaskäik Taara vanadekodusse.

Õp. O. Puhm tõstis esile vokaal- ja instrumentaalsolistide esinemist jumalateenistustel, kus noored esinesid silmapaistvas küpsuses süvendades jõuluõhtu meeleolu.

Imetledes seda suurt tööd, ulatuslikku jõulukava ja igapäevast koguduse eluga seotud tegevust esitas „Vaba Eestlane" küsimuse, kuidas suudab õp. O. Puhm sellega üksi toime tulla. Sellele vastas esimees K. Kadak, et see on hea küsimus ja ta märgib kõigepealt, et õpetaja O. Puhm saab käesoleva aasta aprillis kuuekümneviie aastaseks. „Kui ma otsiksin, ei leiaks ma pehmemat sõna, kui et õpetaja ja mitte üksi õpetaja, vaid ka ta abikaasa töö on ränk," iseloomustab ta koguduse õpetaja töökoormust ja lisas siis, et „normaalselt ei tuleks üks õpetaja sellise suure tööga toime. Sellejuures on õpetaja tasu võrreldes Kanada ja kohalike ametivendadega tagasihoidlik.

Aga õp. O. Puhm on korduvalt tähendanud, et koguduse majanduslik olukord ei ole võimaldanud teise õpetaja ametisse rakendamist,

meeles pidades, et kogudusel on olnud jätkuvalt ja eriti kiriku ehitamisega seotud muid majanduslikke muresid."

Kuna esimees nimetas, et koguduse majanduslik olukord pole võimaldanud teise õpetaja ametisse rakendamist, siis küsimusele, millal kogudus loodab majanduslikult vabamaisse vetesse ehk teiste sõnadega võlgadest täiesti vabaneda, ütles esimees, et nädal või paar enne jõule peetud koguduse nõukogu koosolekul võeti vastu järgmine otsus ja ta tõi selle kohta väljavõtte protokollist:

„Ära kuulanud nõukogu juhatuse poolt esitatud aruanded koguduse majandusliku olukorra ja rahalise seisu kohta 1976. aasta lõpul, leiab nõukogu, et on olemas tegelikkusele vastavad väljavaated koguduse laenude täielikuks tasumiseks 1977. aasta lõpuks, kui iga koguduse liige selleks annab omapoolse toetuse ja panuse."

Olemasoleva olukorraga ja koguduse valmisolekuga arvestades kuulutab nõukogu 1977. aasta Peetri koguduses võlgadest vabanemise aastaks.

Seda eesmärki kogudusele teatavaks tehes kutsub nõukogu kõiki koguduse liikmeid koos ja igat eraldi väljakuulutatud üritusse suhtuma toetava poolehoiuga ning aasta kestel abivalmilt tegema kõik võimaliku, et seatud eesmärk 1977. aasta lõpuks saaks teoks ning kogudus täielikult ja lõplikult võlavabaks."

Nagu K. Kadak ütleb, on kogudusel praegu võlakohustusi veel umbes 24.000 dollarit ja ta on veendunud, et nende likvideerimine aasta kestel on täiesti võimalik.

Küsides, kui see aktsiooni õnnestub, kas siis võib arvata, et 1. jaanuarist 1978 oleks kogudus majanduslikult olukorras, kus võiks mõelda teise vaimuliku ametisse palkamise võimalusele, arvab koguduse nõukogu esimees, et see võimalus peaks olema. Koguduse nõukogu on teise õpetaja ametisse võtu küsimust juba samast seisukohast ja samast ajast arvestades kaalunud ning on muu hulgas jõudnud teise õpetaja suhtes teatavaile seisukohtadele, milledel on esialgul vaid teoreetiline tähtsus. Nii on nõukogu pidanud tarvilikuks rõhutada teatavaid omadusi, mis ametisse võetaval peaksid olema.

Ta peaks nõukogu arvates olema tõeline usumees ja rahvusliku meelsusega, aga samas ka võimeline jutlustama, organiseerima ning tegema hingehoiulist tööd.

Oleneb ju arusaadavalt palju sellest, kes on saadaval ja võimalikke kandidaate ei ole ju pagulasoludes enam palju, kes rahuldaksid sajaprotsendiliselt igas suhtes. Ta avaldas siiski lootust, et aasta kestel selles küsimuses suuremat selgust saadakse.

Esitades sellekõrval küsimuse ka õp. O. Puhmile, et kuidas on arenenud koguduse elu ja kiriklik töö möödunud aastal, ta ütleb, et hästi ja korrapäraselt. Koguduses valitseb ühistundeline töömeeleolu ja kui midagi eriti välja tõsta, siis tuleks tunnustavalt mainida seda tegevust, mis toimub koguduse ümber koondunud organisatsioonides ja eriti muusikalises tegevuses. Ka pühapäevakooli ja leerieelsetega seotud töö, samuti piibliringi ja naisringi töö on olnud edukas, kusjuures tuleb eriti imetleda noorte pealekasvu ja seda innukust, millega nad oma ülesandeid täidavad.

Koguduse elus ei ole märgata senini mingit tagasiminekut ning võime täie usaldusega vastu minna tulevikule.

Ning just sellega seoses ta soovib uuelt aastalt, et Toronto eestlaste usuline kasvamine ja süvenemine jätkuks ning Peetri kogudus saaks võlavabaks.

Mereäärsete provintside lastele olid jõulupühad suurteks rõõmupühadeks, kuna lumi on katnud maa ning iga laps võib kelgutada oma kodu tagaõues.

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
8i7 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

LEERINOORTE VANEMATEPÄEVA jumalateenistus pühapäeval, 16. jaanuaril kell 11 hommikul. Esinevad leerinoored. Järgneb avatud leeritund ja kl. 1.45 leerinoorte ja nende vanemate koosviibimine.

PIIBLITUND kell 10 hommikul. Pühapäevakool. Lastekoori harjutus.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 23. jaanuaril kell 11 hommikul.

Kl. 5 p. l. seltskondlikes ruumes KOHVIÕHTU kavaga naisringi korraldusel. Kõne Villi Kangrolt, koos valguspiltidega; ühifilm ESTO '76; solistid, ansamblid.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 16. jaan. kell 10.15 homm. pühapäevakool, kell 11 JUMALATEENISTUS. Kõnelevad V. Krabi ja K. Raid, noortekoor. Kell 6 õ. Toronto Eesti vabakoguduste ühine jumalateenistus. Kõneleb H. Leesment Austraaliast.

HAMILTONIS pühap., 16. jaan. kell 3 p. l. JUMALATEENISTUS YMCA saalis. Kõneleb K. Raid, solist A. Kaups.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
17 Frank Cresc.
Toronto 176
Tel. 532-2623, kirik: 923-5172

Laup., 15. jaan. kell 6 p. l. KOGUDUSE TULUÕHTU. Rikkalik õhtusöök. Eeskavas: Andres Raudsepp teadustajana, Tamara Norheim tütarde Leena ja Tiinaga, Roy Madalvee, Arni Käärid, Linda Niit, lauluansambel koosseisus — Kristina Meipoom, Merike Toomes, Andres Tamm.

Pühap., 16. jaan. kell 11 e. l. JUMALATEENISTUS.

Koguduse õpetaja puhkusel 22. jaan. kuni 5. veebr. Hooldaja õpetaja Udo Petersoo, tel. 625-5930.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 16. jaan. jääb jumalateenistus ära.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390
USUSÕNUMI RAADIOJUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, homm. kell 9.30—10.00 lainel CHIC-790 kc.

Raadiojutluse teema 16. jaan.: „ELAV JUMAL".

Laup., 15. jaan. kell 7 õ. KUULUTUSKOOSOLEK. Kõneleb jutl. Harry Leesment Austraaliast.

Pühap., 16. jaan. kell 3 p. l. JUMALATEENISTUS. Lauluettekandeid, jutl. H. Leesment.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 16. jaan. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Jutlustab Harry Leesment Austraaliast.

Kavas film eesti pensionäridest

Eesti Kunstide Keskusel Kanadas on kavas pikema filmi valmistamine Eesti Pensionäride Klubi mitmepalgelisest tegevusest Torontos. Film pole mõeldud mitte ainult meie oma rahvusgrupile esitamiseks vaid seda kavatsetakse demonstreerida ka teistele rahvusgruppidele ja võimaluse korral saata ka televisiooni saatejaamadele. Filmi valmistamise kulude katteks on esitatud rahalise toetuse saamiseks vastav sooviavaldus föderaalvalitsusele.

Parlamendiliige M. O'Connell kõneleb Eesti Majas

Kanada liiduparlamendiliige Martin O'Connell, kellega balti rahvusgruppidel on olnud häid ühendusi, kõneleb 12. jaan. kell 8 õ. Eesti Maja väikses saalis balti rahvusgrupi liikmeile. Kõneleja vastab küsimustele milledest koosolekul ollakse huvitatud. Koosolek on kõigile vaba.

Teadaanne

Eesti Päevade Kanada Komitee esimehe, Jüri Nurmberg'i, Kanadast eemaloleku tõttu täidab ülesandeid Komitee abiesimees Tõnu Tõsine, aadressil: 368 Beresford Avenue. Toronto, Ontario. Canada M6S 3B5.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

KAASMAALASED!
PUHASTAN KEEMILISELT
(Steam Cleaning) teie sohvad,
toolid ja vaibad TEIE KODUS.
Helistage 447-9834